

TUOTANNON EHDOT

2.11.2002

voimassa 1.7.2003 alkaen

Biodynaaminen yhdistys – Biodynamiska föreningen ry

Sisällys

1. Periaatteet	5
2. Tilakokonaisuus – tilayksilöllisyys	6
3. Kasvintuotanto	7
3.1 Siemenet ja lisäysaineisto	7
3.2 Lannoitteet	8
3.2.1 Lannoituksen määrä	8
3.2.2 Lannoitteiden ja maa-ainesten tuonti	9
3.3 Kasvinsuojelu	9
3.3.1 Tuotteiden varastointi	9
3.4 Kauppapuutarhat, avomaan vihannekset, humalat ja muut monivuotiset kasvit	10
3.4.1 Taimet, ja lisäysaineisto	10
3.4.2 Lannoitus, kasvualustat ja taimimultaseokset	10
3.4.3 Kasvinsuojelu	11
3.4.4 Rikkaruohojen säätely	11
3.4.5 Lasin ja muovin alainen tuotanto	12
3.4.6 Sadonkorjuu ja kauppakunnostus	12
3.4.7 Poikkeukset koskien kauppapuutarhoja, jotka myyvät sekä vihanneksia että koristekasveja	12
3.5 Hedelmänviljely	13
3.5.1 Lisäysaineisto	13
3.5.2 Lannoitteet ja maanhoito	13
3.5.3 Kasvinsuojelu	13
3.5.4 Tukikepit	14
3.6 Taimitarhat	14
3.7 Metsänhoito	14
3.8 Sienet	14
3.9 Oraat ja versot	14
3.10 Uudet kasvit ja tuotantomenetelmät	14

4	Biodynaamiset preparaatit	14
5	Kotieläintuotanto	15
5.1	Kotieläinten pidon vaatimus	16
5.2	Kotieläinten määrä	16
5.3	Tilojen yhteistyö	16
5.4	Käytännöt eläinten hoidossa	16
	5.4.1 Nautakarjan hoito	17
	5.4.2 Lampaitten, vuohien ja hevosten hoito	17
	5.4.3 Sikojen hoito	17
	5.4.4 Siipikarjan hoito	18
5.5	Ruokinta	18
	5.5.1 Osto- ja siirtymävaiheen rehut	19
	5.5.2 Lypsylehmien, lampaiden, vuohien ja hevosten ruokinta	19
	5.5.3 Lihanautojen ruokinta	20
	5.5.4 Välitysvasikoiden, mullien, varsojen, karitsoiden ja kilien ruokinta	20
	5.5.5 Paimentolaislammaslaumat	20
	5.5.6 Vierailevat eläimet	20
	5.5.7 Yhteislaitumet	20
	5.5.8 Sikojen ruokinta	21
	5.5.9 Siipikarjan ruokinta	21
5.6	Jalostus ja tunnistaminen	21
	5.6.1 Jalostus	21
	5.6.2 Eläinten tunnistus ja kirjapitovelvollisuus	21
5.7	Eläinten alkuperä, ulkopuolelta tulevat yksilöt ja markkinointi	22
	5.7.1 Maito, lypsylehmät ja vasikat	23
	5.7.2 Lihakarja	23
	5.7.3 Lampaat ja vuohet	24
	5.7.4 Siat	24
	5.7.5 Siipikarja	25
	5.7.6 Mehiläistuotanto	26
5.8	Eläinlääkintä	26
5.9	Eläinten kuljetus ja teurastus	27
5.10	Puhdistus ja desinfiointi	27

6	Geneettisesti manipuloitujen organismien poissulkeminen	29
7	Sopimus Demeter-tuotantoon siirtymisestä	28
7.1	Siirtyminen ja maatalousyrittäjä	28
7.2	Yrityksen siirtäminen	28
7.3	Demeter-sertifiointi ja merkin käyttö	29
	7.3.1 Siirtymävaiheen aikainen sertifiointi	29
	7.3.2 Demeter-sopimus	30
Liite 1	Laskelma kotieläinten määrästä lannoitusyksikköinä mitattuna	31
Liite 2	Sallitut tuontirehut	32
Liite 3	Sallitut rehujen apu- ja lisäaineet	33
Liite 4	Sallitut lannoitteet	34
Liite 5	Kasvinsuojelussa sallitut aineet ja menetelmät	36
Liite 6	Esimerkki siirtymävaiheen läpikäymisestä	37
Liite 7	Hyväksytyt poikkeukset	38
Liite 8	Siipikarjan minimi teurastusikä	39
Liite 9	Eläinsuojien ja eläintenpidossa käytettävien ja laitteiden (esim. kalusto ja välineet) puhdistamisessa ja desinfioimisessa sallitut aineet	40

1 Periaatteet

Elollisessa luonnossa vaikuttavat yhdessä monenlaiset voimat, jotka eivät kaikki ole alkuperältään aineellisia. Kaikki viljelytoimet ovat riippuvaisia näiden luonnollisten yhteyksien aktivoimisesta ja elävöittämisestä.

Biodynaamisessa maataloudessa on paljolti kysymys elävien yhteyksien luomisesta, eikä sitä voida määritellä samalla tavalla kuin elottomien kappaleiden tuotantomenetelmiä. Ihmiskäden työ maan viljavuuden vaalimiseksi sekä kasvien, lisäysaineiston ja eläinten parissa voi sopuoinnussa paikallisten luonnon olosuhteiden kanssa muovata maatilasta tai puutarhasta elävän kokonaisuuden. Luonnon suunnattomasta monimuotoisuudesta johtuen voivat yhtäällä sopivat viljelytoimenpiteet olla toisaalla täysin sopimattomia. Viljelijän kiinnostuksen kohteet ja kyvyt on myös huomioitava erilaisia tuotantoehdot täyttäviä tilakokonaisuusvaihtoehtoja hahmotettaessa. Elämänprosesseihin vaikuttavien toimenpiteiden oikea ajoitus on tärkeitä. Tähän liittyy erityisesti biodynaamisen valmistaiden tunnollinen ja säännöllinen käyttö, sekä kosmisten rytmien vaikutuksen huomioiminen niin kasvi- kuin eläintuotannossakin.

Kansainväliset Demeter-tuotantoehdot, jotka ohjaavat biodynaamista maataloutta, on muotoiltu eri maiden biodynaamisen viljelyn tuotemerkkijärjestöjen toimesta kansainvälisessä Demeter-liitossa. Ne asettavat puitteet kansallisille Demeter-tuotantoehdoille. Suomessa Demeter-merkin omistaa Biodynaaminen yhdistys – Biodynamiska föreningen ry, jonka syyskokouksessa 2.11.2002 nämä tuotantoehdot hyväksyttiin. Ne astuvat voimaan 1.7.2003. Demeter-merkkiasioita hoitaa Biodynaamisessa yhdistyksessä Demeter-tuotemerkkitoimikunta. Tuotteet, jotka on merkitty Demeter-tuotemerkillä, tulee olla tuotettu näiden tuotantoehtojen mukaisesti. Näiden ehtojen asettamat velvoitteet sitovat yhtälailla kaikkia Demeter-tuotteita valmistavia yrityksiä.

Biodynaaminen työ edellyttää vahvaa yhteyttä sen perusuonteeseen, sen periaatteisiin ja tavoitteisiin. Tästä syystä on tärkeitä eläytyä luonnon prosesseihin tarkkailun, ajattelun ja havainnoinnin avulla. Syventyvä luonnon yhteyksien hahmottaminen on saavutettavissa jatkuvan työskentelyn avulla. Yhteistyö neuvontajärjestöissä ja yhdistyksissä, julkisilla foorumeilla sekä lehtien ja kirjojen parissa on tärkeä avun ja tuen lähde.

Biodynaamisen maatalouden erityisenä tiedonlähteenä ja pohjana, sikäli kun se menee käytännöllistä tietoa ja luonnontieteellistä tietoa syvemmälle, on Rudolf Steinerin vuonna 1924 pitämä Maatalouskurssi ja se henkinen viitekehys, jossa tämä kurssi pidettiin eli antroposofia.

Pyrkimyksenä on harjoittaa maataloutta siten, että maatilan kehittäminen yksilölliseksi kokonaisuudeksi johtaa tuottavuuteen ja terveyteen siten, että tuotannon vaatimat panokset ovat peräisin maatilalta itseltään. Jos näitä tuotantoehtoja pyritään käyttämään niin, kuten usein lakien kanssa on tapana, että pyritään vain täyttämään muodolliset vaatimukset tai niin, että niistä etsitään porsaanreikiä taloudellisen hyödyn kasvattamiseksi, tulisi valita joku muu tuotantosuunta kuin biodynaaminen maatalous. Demeter-tuotemerkkitoimikunnan ja neuvonnan tehtävä on estää tämän suuntainen kehitys.

Päämääränä on, että kukin tuottaja pystyy näiden tuotantoehtojen mukaan toimimaan vastuullisesti omasta tietoisuudestaan käsin. Yksittäisen viljelijän on kiittäminen laajempaa biodynaamista toimintakenttää osasta omaa olemassaoloaan ja menestystään biodynaamisena tuottajana. Jokainen paikallisella tasolla tehty toimenpide, jopa näkymätön, on osa laajempaa kokonaisuutta. Siksi jokaisen tulisi aina toimia niin, että kuluttajain luottamus biodynaamista tuotantotapaa ja Demeter-tuotemerkkiä kohtaan tulee lujitetuksi ja oikeutetuksi.

Tuotantoehtojen rakenne:

Nykyaikana vallitsee luonnontieteisiin pohjautuva materialistinen maailmankatsomus, jonka pohjana on materialistisen evoluution periaate. Sen mukaan kukin evoluution vaihe kehittyy edellisestä, alemmasta vaiheesta kilpailun ja valinnan kautta. Rudolf Steinerin kehittämän antroposofian mukaan lähtökohta on hengentieteellinen, jolloin voidaan esittää seuraavanlainen evoluution periaate: Maan evoluution edetessä fyysisen piiriin ovat enenevässä määrin tulleet myös korkeammat olennot kuten eläimet ja ihmiset. Vanhempien ja korkeampien maailman olentojen fyysiset ilmentymät ovat uusin vaihe maailman evoluutiassa.

Maatalous on ihmisen ja luonnon aktiivista ja muotoa luovaa kohtaamista. Maiseman muodot määräytyvät tietyssä kulttuurissa elävien ihmisten tarpeiden mukaan. Maataloustuotteiden tulee puhutella ihmisen olemusta voidakseen todella ravita häntä. Kotieläinten hoito ja sen mukanaan tuoma lannantuotanto on ollut ja on edelleen kasvinviljelyn edellytys. Kotieläintuotanto edellyttää rehuntuotantoa, nautaeläinten pito erityisesti korsirehun tuotantoa, joka on huomioitava viljelykiertoa laadittaessa. Kasvintuotanto on suunniteltava täyttämään niin ihmisen kuin eläintenkin tarpeet ja vaatii tietoisien lähestymistavan maanhoitoon. Paikallisiin olosuhteisiin sopivat toimenpiteet edellyttävät ihmisen, eläinten ja maan tarpeiden huomioon ottamista. Siksi nämä tuotantoehdot alkavat kasvinviljelystä, joka sisältää lannan ja maanhoidon, sen jälkeen käsitellään preparaatteja ja sitten eläinkuntaa. Lopuksi kerrataan lailliset vaatimukset.

Lukuun ottamatta johdantoa, jonka tarkoituksena on asettaa ajatukset oikeaan viitekehykseen, on teksti aseteltu kahdelle palstalle. Oikealla puolella ovat keskeiset hakusanat ja yhteenvedot sisällöstä, joka käsitellään kokonaisuudessaan sivun vasemmalla puolella.

Tuotemerkin käytöstä:

Tuotteiden kaikkinaisen merkitseminen rekisteröidyin ja lain suojaamin tuotemerkein ja/tai sanoin, kuten ”Demeter” , ”siirtymävaiheessa Demeteriin”, ”Biodyn”, ”biodynaamista tuotantoa” ja kaikkien muiden biodynaamiseen tuotantotapaan viittaavien ilmausten käyttäminen edellyttää lain voimalla, että tuottajalla, jalostajalla ja kauppialla on tuotemerkin käyttösopimus.

Tuotemerkkisopimuksen solmiminen maa-, metsä- ja puutarhataloustuotteita tuottavien yritysten kanssa edellyttää, että ne täyttävät lailliset vaatimukset. Suomessa biodynaamista viljelijää koskevat erityisesti KTTK:n luonnonmukaisen tuotannon ohjeet, jotka perustuvat Euroopan yhteisöjen neuvoston asetukseen (ETY) 2092/91, USA:ssa Organics Foods Production Act (marraskuu 1990) ja Australiassa National Standards for Organic and Bio-Dynamic Produce (helmikuu 1992), sekä seuraavat Demeter-tuotantoehdot. Demeter-liiton hyväksymiä ehtoja tulee noudattaa sekä elintarvikkeiden että muiden biodynaamisesta maataloudesta peräisin olevien tuotteiden jalostuksessa ja tuotemerkinnässä.

2 Tilakokonaisuus - Tilayksilö

Maatalouden olemus voi toteutua sana täydessä merkityksessä vain, jos tila ymmärretään itsenäiseksi yksilöksi, omaksi suljetuksi yksilöllisyydekseen. Siihen tulisi pyrkiä jokaisella maatilalla, vaikka täysin sitä ei voi saavuttaa.

Rudolf Steiner, Maatalouskurssi 2. luento (käännös KJ)

Kaikki elämä muotoutuu orgaanisten periaatteiden mukaan. Erikseen muotoutuvat elimet yhtyvät luodakseen elävän kokonaisuuden. Elävä organismi on enemmän kuin sen osien summa. Eläviä olentoja ympäröi iho, joka mahdollistaa sisäisen elämän kehittymisen suhteessa ulkoiseen toisaalta

maanomaiseen ja toisaalta kosmiseen ympäristöön. Sikäli kun tämä sisäinen elämä kehittyy omaehtoisesti, muodostuu yksilöllisyys.

Mikäli maatila muotoutuu näiden periaatteiden mukaan ja muodostaa omista voimavaroistaan järjestelmät, jotka ylläpitävät maan elämää, kasvien kasvua ja sopivaa kotieläin taloutta, voidaan perustellusti puhua maatilakokonaisuudesta. Tällaiset yritykset tuottavat terveellistä ravintoa maan hedelmällisyyden, elinvoimaisten kasvien ja lajinmukaisen eläintuotannon ansiosta. Samalla ne edistävät, ympäristötietoisuudesta käsin, sellaisen maiseman muodostumista, jolla on kyky kehittyä ja elävöityä.

Jokainen alue ja paikka on erilainen. Jokainen maatila luo omanlaisensa maan, kasviston ja eläimistön maanhoitotoimenpiteellään, viljelykierrolla ja lannoitustavallaan. Se, mitä eläimiä tilalla on ja miten niiden hoito on järjestetty, luo puitteet maan viljavuudelle. Inhimilliset päätökset ja yhteistyömuodot antavat tilalle tietyn luonteen. Kaiken tämän lisäksi voivat ihmiset luoda suurempaa harmoniaa ja järjestystä tilakokonaisuuden rakenteisiin hengentieteestä käsin.

3 Kasvintuotanto

Kasvit ovat eläviä olentoja, jotka ovat erityisen riippuvaisia ympäristön vaikutuksista. Ne vaativat sopivan kasvupaikan lisäksi riittävästi valoa ja lämpöä. Jotta lehdet, kukat ja siemenet/hedelmät voivat kehittyä hyvin, tarvitaan elävä maaperä, joka tarjoaa juurille hyvän kasvualustan. Kasvupaikan valinnalla on kasvin hyvinvoinnin kannalta suurempi merkitys kuin yksittäisillä kasvustonhoitotoimenpiteillä. Yhtä tärkeää on myös oikean lajin ja lajikkeen valinta. Viljelykasvien yksipuolisuus voidaan tasapainottaa paikallisiin olosuhteisiin soveltuvalla monipuolisella viljelykierrolla. Maan hedelmällisyyttä lisättäessä tulisi huomio viljelykierrossa kohdistaa sopivien palkokasvien viljelemiseen (jos mahdollista ei vain yksivuotisiin) kuin myös mahdollisimman runsaaseen nurmikasvien käyttöön.

“Lannoittaminen merkitsee maan elävöittämistä”. Tämä lausuma johdattaa meitä kohti hedelmällisyyttä lisäävää menetelmää, joka perustuu kasvin ja eläimen elämänpiirien yhteisyyteen. Kaikessa lannoitukseen liittyvässä biodynaamisilla preparaateilla on keskeinen sija.

Maata hoidettaessa sen biologisten prosessien tehostaminen on tärkeä päämäärä. Energiaa säästävät menetelmät tulisi asettaa etusijalle.

3.1 Siemenet ja lisäysaineisto

Siemenen sisäinen ja ulkoinen laatu vaikuttavat toisaalta kasvuston vastustuskykyyn kasvukauden aikana, ja toisaalta satotasoihin (sidottuna kasvuolosuhteisiin) sekä ravitsemukselliseen laatuun. Jotta biodynaamiselle laadulle asetetut vaatimukset pystytään saavuttamaan, on erinäisiin yksityisseikkoihin kiinnitettävä huomiota. Tämän vuoksi biodynaamisia siemeniä ja lisäysaineistoa on käytettävä, jos niitä on saatavana. Ensisijaisesti tulisi käyttää biodynaamisessa viljelyssä lisättyjä avopölytteisiä lajikkeita. Vihannesten lisäysaineiston (taimet jne.), sisältäen myös perunan, lisäysaineiston tulee olla peräisin biodynaamiselta tilalta, jos

Siementen ja siemenperunan tulee olla peräisin biodynaamisesta maataloudesta jos mahdollista.

mahdollista. Jos tämä ei ole mahdollista, voidaan käyttää luomulisäysaineistoa.

Jos tämä vuorostaan ei ole mahdollista, voidaan käyttää tavanomaista peittaamatonta siementä sen jälkeen, kun tähän on saatu hyväksyntä TE-keskuksen maaseutuosastolta.

Viljojen, poikkeuksena maissi (*Zea mays*), hybridilajikkeita ei saa käyttää ruuan ja rehun tuotantoon.

(kohta 1: katso liite 7)

Tavanomaisen kasvimateriaalin käytössä noudatetaan KTTK:n ohjeita luonnonmukaisesta tuotannosta.

Geenimanipuloidun siemenen ja lisäysaineiston käyttö on kielletty.

Tavanomaisen siemenen käytössä noudatetaan KTTK:n ohjeita.

Synteettiset kemialliset siementen käsittelyaineet ovat kokonaan kiellettyjä. Vain näihin sääntöihin nojaavat toimenpiteet ovat sallittuja.

Geneettisesti manipuloidun siemenen ja taimien käyttö on kielletty.

3.2 Lannoitteet

Mullan elävöittäminen ja sen hedelmällisyyden säilyttäminen ja kehittäminen ovat biodynaamisen menetelmän peruspäämääriä. Suurin vaikutus tällä saralla, sen lisäksi miten maata käsitellään ja viljelykiertoa käytetään, on kotieläimistä, erityisesti lehmästä, peräisin olevien biodynaamisesti hoidettujen lannoitteiden käytöllä.

3.2.1 Lannoituksen määrä

Lannasta viljelykierron aikana keskimäärin saatu typen maksimimäärä ei saa ylittää sitä määrää, jonka tilan omalla rehulla ruokitut eläimet voisivat tuottaa (korkeintaan 1 ly/ha (ly = lantayksikkö) tilan koko alalle laskettuna, ks. liite 1).

Kokonaistypen määrä ei saa ylittää 1 ly/ha keskimäärin tilan koko alalle laskettuna.

Jos tilalla tuotetut orgaaniset lannoitteet yhdessä muiden kasvitalouden menetelmien kanssa eivät riitä tyydyttämään maaperän vaatimuksia, tavanomaisia orgaanisia lannoitteita voidaan käyttää. Pakotettu kasvu on kuitenkin kielletty.

Tavanomaisten orgaanisten lannoitteiden käyttö on rajoitettua.

Kyseessä olevalle alueelle tuodun tavanomaisen orgaanisen lannoitteen typen määrä ei saa ylittää sitä, mikä voitaisiin kompostin, lannan ja/tai viherlannoituksen avulla saada, ja joka tapauksessa sen täytyy olla vähemmän kuin 0,5 ly/ha (poikkeuksena monivuotiset kasvit). Sallitut lannoitteet on listattu liitteessä 4.

Tuoduista tavanomaisista orgaanisista lannoitteista peräisin oleva typpimäärä ei saa ylittää 0,5 ly/ha.

Lannoitteita täytyy käsitellä tilalla huolellisesti ja tarkkaavaisesti. Varastointikapasiteetin täytyy olla riittävä ja levitysmenetelmän asianmukainen. Haihtumisen ja huuhtoutumisen aiheuttamat ravinnetappiot täytyy minimoida varastoinnin ja käytön aikana.

Huolellinen varastointi, preparointi ja levitys

Kompostointia suositellaan. Jos lantaa ei perustelluista syistä kompostoida, täytyy Demeter-tuotemerkkitoimikunnalle kirjallisesti kuvata, miten lannanhoito tilalla tehdään.

3.2.2 Lannoitteiden ja maa-ainesten tuonti

Kivijauheita (mukaan lukien ne, jotka sisältävät fosfaattia) ja multaa voidaan käyttää. Synteettiset typenlähteet, Chilen salpietari, vesiliukoinen fosfaattilannoite, kuten myös sekä aito kaliumsuola että kaliumsuola, jonka klooripitoisuus ylittää 3 %, ovat täysin kiellettyjä. Yhdyskuntajätekompostit tai lietteet ovat kiellettyjä. Lannoitteet, joita voidaan tuoda ovat liitteessä 4.

Tuotu lanta tai virtsa ei saa olla peräisin eläimistä, jotka ovat teollisesta kotieläintuotannosta tai tuotannosta, jossa ei käytetä kuivikkeita lääkejäämien ja rehunisäaineiden vaaran takia. Turkiseläinten lannan käyttö ei ole sallittua.

Lannoitteiden, jotka on mainittu liitteessä 4, kappaleessa 3.1, käyttöä säätelee TE-keskuksen maaseutuosasto.

Kaikkien tuotujen lannoitteiden laatu, määrä ja käyttö (mille lohkolle, mille kasville) on huolellisesti dokumentoitava.

Mullan pH täytyy säilyttää ja säätää maaperän ja sadon suositusten mukaisena. Kalkkia voidaan käyttää tarpeen vaatiessa.

3.3 Kasvinsuojelu

Biodynaamisuuden monipuolisuuden (tähän kuuluu myös maiseman hoito ja kehittäminen) yhtenä tavoitteena on kasvuston oma korkea vastustuskyky sieniä, hyönteisiä ja bakteereita vastaan.

Jos tämä toimenpide osoittautuu riittämättömäksi voidaan lisänä käyttää liitteessä 5 lueteltuja menetelmiä ja aineita.

Synteettiset kemialliset aineet, joilla kontrolloidaan tauteja, sieniä (käsittäen myös ennaltaehkäisyä), virusperäiset ja muut taudit, rikkaruohot, tai kasvun säätelemiseen käytettävät aineet ovat kiellettyjä. Jos jotakin ainetta, jota ei näissä säännöissä ole sallittu, on käytetty, johtaa se Demeter-merkin käyttökieltoon koko tilan osalta tai ainakin kasvustojen ja alueiden hylkäämiseen.

Uusia aineita ja metodeja saa kokeilla vain Demeter-liiton suostuksesta (ks. liite 5).

3.3.1 Tuotteiden varastoiminen

Demeter-tuotteiden varastoinnin tulisi tapahtua näiden sääntöjen henkeä noudattaen ja niin, että kaikkia laatua huonontavia tekijöitä tulisi välttää (esim. varastointiastioiden valinta, varastotuholaisten estäminen).

Jos merkittäviä tuholaisongelmia ilmenee tulisi TE-keskuksen maaseutuosastoon ottaa yhteyttä. Torjunnassa on noudatettava myös Demeter-ehtoja, jotka ovat KTTK:n luomuhjeita tiukemmat (ks. liite 5). Tuholaisten leviämistä tulee välttää.

Synteettiset typpilannoitteet, Chilen salpietari, vesiliukoinen fosfaatti, aito kaliumsuola ja se, joissa on klooria enemmän kuin 3 % ovat jyrkästi kiellettyjä. Lantaa tai virtsaa, joka on peräisin teollisesta tuotannosta ei saa käyttää. Turkiseläinten lanta on kielletty.

Tuotujen lannoitteiden laatu ja käyttö on dokumentoitava.

pH taso tulee säätää optimaaliselle tasolle.

Kasvuston luonnollista vastustuskykyä tulee vahvistaa.

Kiellettyjen aineiden käyttö johtaa koko tilan tai ainakin käsitellyn kasvuston tai alueen hylkäämiseen.

Merkittävät tuholaisongelmat on otettava huomioon.

3.4 Kauppapuutarhat, avomaan vihannestuotanto, humalat ja muut monivuotiset kasvit

Kauppapuutarhojen, avomaan vihannestuotannon, humalan ja muiden monivuotisten kasvien tuotanto on yhtä lailla tilakokonaisuuden elin kuin peltoviljelykin. Kuitenkin tilat, joilla näiden alojen tuotanto on laaja, vaativat yritykselle erityisen kokonaissuunnitelman.

Intensiivisissä kauppapuutarhoissa, joissa erilaiset kasvit seuraavat toisiaan välittömästi samalla lohkolla, on erityinen huolenpito maaperästä välttämätöntä. Lannoitusohjelma, joka perustuu omien eläinten pitoon yrityksessä, on erittäin suositeltava. Jos eläintenpito ei ole mahdollista, on yhteistyö, koskien rehun ja lannan vaihtoa, toisen eläimiä pitävän biodynaamisen tilan kanssa suositeltavaa. Lannan hoitoon käyttäen biodynaamisia kompostipreparaatteja on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Lisäksi suositellaan viljelykiertoa, joihin lisätään kasvisukuja, joita ei normaalisti kasvateta (esim. hunajakukka tai tattari) välikasveina. Palko- ja muita kasveja, jotka ovat hyödyllisiä ruokamullan kehitykselle tai hyödyllisille hyönteisille, tulisi aina olla viljelykierrossa.

Kuten myös edellä kuvattuja menetelmä, on kauppapuutarhojen, intensiivisten avomaan vihannesviljelmien, marja- ja hedelmätarhojen ja muiden monivuotisia kasveja viljelevien yritysten noudatettava seuraavia vaatimuksia.

Biodynaaminen ruokamulta on hyvin aktiivista. Sitä intensiivisesti työstettäessä nousee aineenvaihdunnan taso korkeaksi, ja siksi toimenpiteet, jotka rakentavat humusta, vaativat erityistä huomiota.

Tavanomaiselta tilalta tuodun lannan käyttöä säätelee TE-keskuksen maaseutuosasto. Lannoitteiden täytyy sen lisäksi täyttää Demeter-tuotannon ehdot (ks. 3.4.2 ja liite 4).

Maa ei saa olla ilman kasvipeitettä vuoden ympäri (avokesanto). Multaus on sallittua. (Ks. 3.4)

3.4.1 Siemenet ja muu lisäysaineisto

Sovelletaan kohtaa 3.1 -Siemenet ja lisäysmateriaali-

3.4.2 Lannoitteet, mullat ja taimimultaseokset

Lannoituksen tärkeimmän perustan muodostaa tilan omien märehittijöiden preparoitu ja hyvin maaton lanta. Jos lannoitteita joudutaan tuomaan, erityistä huolta täytyy kantaa siitä, että ne ovat jäämävapaita ja että ne eivät ole peräisin tilalta, jossa käytetään teollisen karjatalouden menetelmiä.

Kasvialustojen ja taimimultien tulisi, jos mahdollista, olla sekoitettu omalta tilalta peräisin olevista aineksista. Vähintään 25 % tästä seoksesta tulisi olla eläimistä ja kasveista peräisin olevaa biodynaamisilla valmisteilla (preparaatit) käsiteltyä kompostia.

Humuspitoisuus on erityisen tärkeä. Kauppapuutarhojen ja tilojen, joilla on karjataloutta, tulisi toimia kuin yhtenä kokonaisuutena.

Lantaa voi tuoda vain laajaperäistä karjataloutta harjoittavilta tiloilta.

Vähintään 25 % kasvialustasta ja ruokutusseoksista täytyy olla preparoitua kompostia.

Kompostoitavaa kasvimateriaalia ja kompostia, joka on tehty tavanomaisilta alueilta tulevasta kuorikkeesta, lehdistä, puujätteestä tms., voidaan käyttää, mikäli ne ovat KTTK:n hyväksymiä. Tavanomaisten ruukutusseoksien käyttöä säätelee KTTK. Sen lisäksi niiden tulee täyttää kappaleen 3.4.2. ehdot.

Lannoitus, viljelykierto ja viljelytekniikat täytyy järjestää niin, että minimoidaan nitraatin huuhtoutuminen pohjaveteen ja sen kertyminen vihanneksiin.

Turve on sallittu vain lisäysaineistojen kasvualustan ja ruukutusseosten osana.

Turpeen osuus tulee pitää mahdollisimman alhaisena eikä se saa ylittää 75 %. Synteettisiä mullan parannusaineita ei saa käyttää. Kaikkien lannoitteiden täytyy täyttää nämä ehdot. (ks liite 4)

Mullattomat viljelytekniikat (vesiviljely, ohutmultatekniikka), kasvatusta inaktiivisissa alustoissa (esim. kuona) ja astiaviljely eivät ole sallittuja. Ohutmultatekniikat (paitsi krassin ja versojen viljelyssä siinä tapauksessa, että se myydään versojen mukana) eivät ole sallittuja.

Sikuri täytyy hyötää mullassa. Jos vesiviljelytekniikoita on käytössä, käytetyssä vedessä ei saa olla aineita, jotka on kielletty näissä säännöissä. Jos vesihyötöä käytetään, se täytyy ilmoittaa markkinoitaessa.

Ruukutusseokset ja kasvualustat voidaan steriloida höyryttämällä. Steriloinnin jälkeen täytyy käyttää heti biodynaamisia kompostipreparaatteja, kompostiuutteita, humus- tai yhdistelmäpreparaatteja mikrobitoiminnan uudelleen käynnistämisen ohjaamiseen.

3.4.3 Kasvinsuojelu

Tähän sovelletaan kohdan 3.3 säännöt "Kasvinsuojelu". Tuotantotapaa, jossa maa peitetään kuitukankaalla tai jollakin muulla vastaavalla, erityisesti tämä koskee muovia, tulisi käyttää niin vähän kuin mahdollista. Jälleenkäytettävät rei'itetyt materiaalit ovat suositeltavia.

3.4.4 Rikkaruohojen säätely

Rikkaruohojen säätelyssä tärkeimmät toimenpiteet ovat kasvinvuorottelu, maanmuokkaus ja kasvuston hoito. Mekaanisia toimenpiteitä tulisi suosia ennen termisiä toimenpiteitä.

Teollisen maankatteen kuten maankatepaperin tai katemuovien käyttö on rajoitettu sellaisille alueille, joilla on pahalaatuinen rikkaruoho-ongelma. Tämä siksi, että rikkaruohojen poistamisella kokonaan on kauaskantoiset ekologiset

Tavanomaisilta alueilta tuotujen kompostien on oltava KTTK:n hyväksymiä.

Nitraatin huuhtoutuminen ja kertyminen vihanneksiin tulee minimoida.

Turpeen osuus lisäysaineiston kasvualustasta ja ruukutusseoksista ei saa ylittää 75 %.

Inaktiiviset ja ohutmultatekniikat eivät ole sallittuja.

Sikurin vesihyötö täytyy ilmoittaa markkinoitaessa.

Höyrytyksen jälkeen mikrobitoiminta täytyy käynnistää uudelleen.

Teollisten katemateriaalien käyttö on sallittu poikkeustapauksissa.

vaikutukset ja myös siksi, että biodynaamisia ruiskutteita on hankala levittää.

Tällaisten materiaalien käyttö vaatii Demeter-tuotemerkki-toimikunnan hyväksynnän.

3.4.5 Lasin ja muovin alainen tuotanto

Muovi- tai lasikasvihuoneiden lämmittämiseen käytettävä energiankulutus tulisi pitää mahdollisimman alhaisena. Sellaisten kasvien, joilla on korkeammat lämpötilavaatimukset kuten taimet ja koristekasvit, viljely tulisi ajoittaa sopivaan ajankohtaan vuodenaikaan nähden.

Energiaa säästäviä tekniikoita (esim. maalämmitys sekä bioenergian käyttö) pitää käyttää, jos se suinkin on mahdollista.

Kasvialustan höyryttäminen on kasvihuoneissa sallittu. Höyryttämisen jälkeen tulee käyttää biodynaamisia kompostipreparaatteja, kompostiuutetta, humuspreparaattia tai yhdistelmäpreparaatteja, jotta maaperän mikrobisto palautuisi ennalleen.

Energian käyttö lämmitykseen tulee minimoida.

Energiaa säästäviä tekniikoita tulee suosia.

Höyryttämisen jälkeen tulee varmistaa, että kasvialustan mikrobisto uusiutuu.

3.4.6 Sadonkorjuu ja kauppakunnostus

Biodynaamisesti viljeltyjen vihannesten korkea laatu tulee säilyttää huolellisella sadonkorjuu-, myyntikunnostus- ja varastointitekniikalla.

3.4.7 Poikkeukset koskien kauppapuutarhoja, jotka myyvät sekä vihanneksia että koristekasveja

Yritykset, jotka kasvattavat sekä vihanneksia että koristekasveja tulee aloittaa siirtymävaihe kaikkien koristekasvituotantoalueiden ja kasvihuoneiden osalta samanaikaisesti, jollei näitä tuotantoalueita pysty selvästi ja pysyvästi erottamaan muista tuotantoalueista ja kasvihuoneista. Lannoitteiden, kasvinsuojeluaineiden ja kasvualustojen täytyy täyttää nämä vaatimukset.

Jos selvä erottelumahdollisuus on olemassa ja puutarhaa siirretään tavanomaista luomuun tai biodynaamiseen, noudatetaan siirtymävaiheessa KTTK:n luonnonmukaisen tuotannon ohjeita. Biodynaamiseksi siirtyvän viljelijän on lisäksi noudatettava siirrettyillä alueilla ja kasvinsuojeluaineiden osalta tavanomaisilla alueilla Demeter-ehtoja.

Tuotantoalueiden erillään pitämisestä tulee olla selvä kirjallinen selvitys (kasvulohkon historian selvitys, lohkokartta, tilapäiväkirja, ja/tai vastaavia tietoja).

Jos koristekasvipuolta ei selvästi pysty erottamaan muista tuotantoalueista, on sen siirtymävaiheen alettava samanaikaisesti kuin muunkin tuotannon.

Jos selvä erottelumahdollisuus on olemassa, voi koristekasviviljelyn siirtää asteittain.

Kasvinsuojeluaineiden osalta tulee noudattaa näitä sääntöjä.

Eloperäiset jätteet koristekasvituotantoalueilta, jotka eivät vielä ole kokonaan läpikäyneet siirtymävaihetta, pitää kompostoida erillään. Tätä kompostia saa käyttää vain näille alueille.

Tavanomaisia raaka-aineita ja puolivalmiita kasveja saa käyttää koristekasvialueille. Näistä on kuitenkin oltava olemassa tarkka kirjanpito.

Kuluttajalle on selvästi mainittava siitä, että tuotanto kasvisten osalta noudattaa Demeter-ehtoja, mutta koristekasvien viljely on tavanomaista/siirtymävaiheessa.

3.5 Hedelmänviljely

Vaikka hedelmänviljelyssä mahdollisuudet ovatkin rajalliset, tulee kuitenkin pyrkiä käyttämään hyväksi seuraavia viljelymenetelmiä: sekaistutus, riviväli nurmet, riviväli viljely ja hedelmällisyyden ylläpito. Näitä toimenpiteitä voi tukea tehokkaalla monivuotisten kasvustojen hoidolla. Näiden kasvia vahvistavien toimenpiteiden säännöllinen käyttö voi tasapainottaa viljelyn yksipuolisuutta.

Koska monivuotiset kasvit pysyvät juurtuneena samalla paikalla useita vuosia, tulee niiden lähiympäristöä hoitaa olla erityisen hyvin. Tasapainotilan luominen voi auttaa vähentämään yksittäisten hoitotoimenpiteiden tarvetta.

Riviväli nurmien tulisi sopia paikallisiin olosuhteisiin ja koostua mahdollisimman monista eri kasvilajeista. Maata ei saa ympärivuotisesti pitää paljaana ilman kasvillisuutta tai luonnollista katetta. Perustamisvuosi voi tarvittaessa olla poikkeus tästä säännöstä. (kohta 2, ks. liite 7)

3.5.1 Taimiaines

Jos haluttua taimiainesta on saatava Demeter-laatuksena, on tällaista taimiainesta ensisijaisesti käytettävä. Jos taimiainesta on saatavana vain luomuna, on tätä käytettävä.

3.5.2 Lannoitus ja maanhoito

Jos hedelmäviljelmillä ei ole omia eläimiä, on ulkoa tuotavan eloperäisten lannoitusaineiden määrä rajoitettu 1 ly/ha keskimäärin /vuosi hedelmäviljelyaluetta. Lannan kokonaiskäyttömäärän typpipitoisuus ei saa ylittää 80 kg/N/ha hedelmäviljelyaluetta.

3.5.3 Kasvinsuojelu

Katso kohta 3.3. paikallisiin olosuhteisiin sovellettuna.

Erillinen kompostointi on tarpeellista.

Vaatimuksena on tarkka dokumentointi koskien tavanomaisten tuotantopanosten käyttöä.

Yksiselitteinen merkintä luomun ja tavanomaisen tuotannon rinnakkaisuudesta.

Tavoitteena tulisi olla mahdollisimman monipuolinen kasvilajisto riviväli nurmilla. Maata ei ympärivuoden saa pitää paljaana.

Taimien tulee olla Demeter- tai luomutuotannosta peräisin.

Tilan ulkopuolelta saa enintään tuoda orgaanisia lannoitusaineita jotka vastaavat 1 ly/ha, ja 80 kg/N/ha keskimäärin hedelmänviljelyaluetta.

3.5.4 Tukikepit

Pohjoisilla leveysasteilla trooppisten ja subtrooppisten alueiden puuainesten käyttö tukikeppeinä on ympäristösyistä kielletty. Trooppisia ruohoja, bambua ja tonkapuuta, saa käyttää.

Pohjoisilla leveysasteilla trooppisten ja subtrooppisten puulajien käyttö tukikeppeinä on kielletty.

3.6 Taimitarhat

Tätä koskevat säännöt ovat kehitteillä. Asiasta kiinnostuneita henkilöitä pyydetään ottamaan yhteyttä Demeter-liittoon.

3.7 Metsänhoito

Tätä koskevat säännöt ovat kehitteillä. Asiasta kiinnostuneita henkilöitä pyydetään ottamaan yhteyttä Demeter-liittoon.

3.8 Sienet

Tätä koskevat säännöt ovat kehitteillä. Asiasta kiinnostuneita henkilöitä pyydetään ottamaan yhteyttä Demeter-liittoon.

3.9 Oraat ja versot

Oraiden ja versojen tuottaminen tulee tapahtua biodynaamisesti lisättyjä siemeniä, juuria ja juurakoita hyväksikäyttäen. Tavanomaisia tuotantopanoksia ei ole lupa käyttää.

Tavanomaisten siementen, juurien ja juurakoiden käyttö ei ole sallittu.

Oraiden ja versojen tuottamiseen käytetyn veden tulee olla juomaveden laatuvaatimukset täyttävä. Jos vettä käytetään on kaikkien siihen lisättävien aineiden ja kantoaineiden täytettävä nämä säännöt. Demeter-liiton sääntöalacomitea antaa tarvittaessa lisätietoja.

Ainoastaan juomavedelle asetettavat laatuvaatimukset täyttävää vettä saa käyttää.

3.10 Uudet kasvit ja tuotantomenetelmät

Uusia kasveja tai tuotantomenetelmiä, joita ei näissä säännöissä mainita, ja joita ei tavallisesti luomutuotannossa käytetä, saa kokeilla vain Demeter-liiton sääntöalacomitean tai Demeter-tuotemerkkitoimikunnan luvalla. (kohta 3: liite 7)

4 Biodynaamiset preparaattit

Kaikki biodynaamisessa viljelyssä tehtävät toimenpiteet tulee arvioida kokonaisuudesta käsin. Elävässä kokonaisuudessa on tärkeää tasapainottaa ei vain tilan materiaalivirrat, vaan kuten Rudolf Steiner on erityisesti tuonut esille maatalouskurssissa, myös elämänvoimien kuluminen.

Steinerin mukaan alkuaan mineraaliset kasvi- ja eläinperäiset ainekset voivat muuntua vuoden aikana vaikuttavien maanomaisten- ja kosmisten voimien vaikutuksesta voimien läpäisemiksi preparaateiksi.

Kun näitä preparaatteja käytetään kasveille, maaperään ja lantaan, ne edistävät maan elävöitymistä, parantavat kasvien satoa ja laatua sekä eläinten terveyttä, elämänvoimaa ja tuotantokykyä biodynaamisella tilalla.

Jos mahdollista, tulisi preparaattien valmistuksen tapahtua omalla maatilalla tai yhteistyössä muiden tilojen kanssa. Preparaattien valmistukseen tarvittavien kasvien ja eläinten osien tulisi olla omalta tilalta peräisin tai mahdollisuuksien mukaan toiselta biodynaamiselta tilalta. Kokemus ja tieto, joka preparaattien käytöstä ja vaikutusten tarkkailusta on olemassa, tulisi käyttää hyväksi niiden valmistuksessa ja käytössä.

Preparaatit tulisi mieluiten valmistaa omalla tilalla.

Kokonaisvaikutusta voidaan odottaa vain silloin kun kaikkia preparaatteja (komposti ja ruiskutepreparaatteja) käytetään lannan ja kasvien hoitoon vuoden ympäri ja oikeita valmistusmenetelmiä ja aikoja käyttäen (kuten sekoitus tunnin verran).

Preparaatit toimivat parhaiten kun niitä käytetään yhdessä.

Ruiskutepreparaatteja tulee käyttää kukin kasvusto huomioon ottaen:

- Humuspreparaatti tulee levittää vegetatiivisen ajanjakson alussa tai kasvuston sadonkorjuun jälkeen, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.
- Piipreparaatti tulee ruiskuttaa kasvin kypsyvaiheeseen alussa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.
- Preparaatit tulee levittää puhtain välinein.

Kaikki eloperäiset lannoitteet (lanta, komposti jne.) pitää käsitellä kompostipreparaateilla. Yhdistelmäpreparaattia tms. suositellaan käytettäväksi lisänä sellaisille alueille, joille ei kasvukauden aikana levitetä preparaattia lantaa.

Jotta tila saisi käyttää nimitystä ”siirtymävaiheessa Demeteriin” noudatettuaan näitä sääntöjä 12 kuukautta, on koko tilalla levitettävä vähintään kerran humus- ja piipreparaatteja kuin myös vähintään kerran levitettävä preparaattia lantaa (tai yhdistelmäpreparaattia voi käyttää korvikkeena). Tämä koskee myös uusia siirtymävaihealueita.

Preparaattien käyttö on hyödyllinen toimenpide siirtymävaiheessa.

5 Kotieläintuotanto

Nämä säännöt ovat pääasiassa vain kotieläintuotannon vähimmäisvaatimukset.

Kotieläimet ovat sielullisina olentoina erityisen riippuvaisia meidän huolenpidostamme. Päivittäinen hoito täytyy tehdä siten, että eläimet saavat mahdollisuuden toteuttaa lajinmukaista käyttäytymistään. Häiriöt niin fyysisellä kuin sielullisella tasolla tulee huomioida ajoissa ja huolellisesti korjata, ja siksi eläimet vaativat jatkuvaa valpasta huolenpitoa.

Kotieläinten pito mukaan lukien rehuntuotanto on tärkeä osa maatalousyritystä. Maatilan kehitys tilaorganismiksi ei voi tapahtua ilman karjaa. Tämä koskee erityisesti märehäijöitä. Rehukasvit ja hyvin tasapainottunut lanta, joita tulee tilalle nautakarjan ansiosta, myötävaikuttavat olennaisesti mullan elävöitymisen kautta tilan kukoistukseen pitkällä aikavälillä. Ihmisen harmoninen yhteistyö kolmen luonnonkunnan kanssa voi johtaa elävään, sielullistuneeseen maatalaorganismiin.

”Teidän täytyy tietää, esimerkiksi, että kosminen vaikutus, joka tulee ilmaistuksi kasvissa, tulee maan sisäisyydestä ja johdetaan ylöspäin. Jos tämä kosmisista vaikutuksista erityisen rikas kasvi tulee eläimen syömäksi, lanta, jonka eläimen aineenvaihdunta tuottaa tuloksena sellaisen rehun nauttimisesta, tulee olemaan juuri oikeanlaista sille maaperälle, jossa kasvi kasvaa.”

Kokemus osoittaa, että eläimet, jotka ovat syntyneet ja kasvatettu tilalla, jolla paneudutaan niiden rehun kasvattamiseen ja hoidon tarpeisiin, omaavat hyvän terveyden ja hedelmällisyyden sekä korkean elinikäisen tuotoksen.

Siksi täytyy vaivaa säästämättä järjestää eläimille parhaat mahdolliset elinolosuhteet ja tuoda eläimiä tilalle vain toisesta yhtäläillä hyvin toimivasta yrityksestä.

5.1 Kotieläinten pidon vaatimus

Demeter-merkkiä ei voida myöntää maatilalle, jolla ei ole karjaa. Erikoistapauksissa voidaan tehdä poikkeuksia. (kohta 4: katso liite 7) Kauppapuutarhoissa ja yrityksissä, joilla on ainoastaan monivuotisia kasveja, ei oman karjanpidon vaatimus ole ehdoton, jos lannoitus, kompostointi, viherlannoitus ja biodynaamisten preparaattien käyttö on erityisen intensiivistä.

Sääntönä on, ettei Demeter -merkkiä myönnetä tilalle, jolla ei ole omaa karjaa.

5.2 Kotieläinten määrä

Kotieläinten määrä määräytyy rehuntuotannon mahdollisuuksien mukaan ja on sidoksissa ilmastollisiin ja paikallisiin olosuhteisiin. Maaperän hedelmällisyyden kehitys ja ylläpito tulee ottaa huomioon. Kotieläimiä on oltava vähintään 0,15 ey/ha. Maksimi ei saa nousta yli 1,5 ey/ha, (ja vastaavasti 1 ly), jos rehua tuodaan tilan ulkopuolelta.

Karjan määrä 1,5 ey/ha maksimi, jos rehua tuodaan tilan ulkopuolelta.

5.3 Tilojen yhteistyö

Yhteistyö tarkkailtujen Demeter-tilojen välillä (esimerkiksi rehujen ja lannan vaihto) on mahdollista. Sääntöjä sovelletaan tähän uuteen yksikköön kokonaisuutena. Yhteistyöstä täytyy olla kirjallinen sopimus.

Yhteistyötilojen on tehtävä keskenään kirjallinen sopimus yhteistyöstä.

Yhteenlaskettua peltopinta-alaa kohden lannan määrä ei saa ylittää 1,5 ey/ha.

5.4 Käytännöt eläinten hoidossa

Eläinten hoidon tulee seurata luonnonmukaista karjanhoitoa silloin, kun ne koskevat eläimen lajityyppiä ja sen olemusta. Kunnioittava ja rakastava hoito lisää eläimen hyvinvointia, terveyttä ja tuotantokapasiteettia.

Hoito-olosuhteiden tulee seurata periaatteita, jotka ovat asianmukaisia eläimen olemukselle ja sen lajityypille.

Navettatyyppi ja muut hoito-olosuhteet tulee olla sellaisia, että kukin eläin voi toteuttaa lajinmukaista käyttäytymistään ja liikkumistaan, esim. niiden täytyy voida nousta seisomaan ja mennä makuulle esteettä ja niillä täytyy olla kuiva ja lämmin lepopaikka.

Hoitosysteemin tulisi sallia eläinten vapaa kontakti niiden luonnolliseen ympäristöön (aurinko, sade, maa jalkojen alla jne.) mikäli se on ylipäänsä mahdollista. Tämä täytyy varmistaa pääsyllä ensisijaisesti laitumelle tai vähintään ulkotarhaan. Huolehtia täytyy myös riittävästä valosta, hyvästä navettyympäristöstä ja tuulen suojasta.

Eläinten kytkemisessä, ulkoiluttamisessa, ulkoilualueilla ja kotieläinrakennuksissa noudatetaan KTTK:n luonnonmukaisen tuotannon ohjeita.

Laitumelle pääsy, tai ehdottomasti vähintään pääsy ulkotarhaan, on välttämätöntä.

Kotieläinten kytkemisessä, ulkoiluttamisessa, ulkoilualueilla ja kotieläinrakennuksissa noudatetaan KTTK:n luonnonmukaisen tuotannon ohjeita.

5.4.1. Nautakarjan hoito

Märehtijöiden sarvilla on merkitystä elämänvoimien rakentumisessa. Ne tarjoavat vastapainon ruuansulatuksen ja imeytymisen intensiivisille prosesseille. Ne ovat osa lehmän kokonaisolemusta. Verrattuna muihin eläimiin, nautakarjan lannalla on erityisen piristävä, elävöittävä vaikutus maan hedelmällisyyteen. Sarvilla on myös suuri merkitys biodynaamisten ruiskutteiden valmistuksessa.

Nautakarjan ulkoilun, ulkoilualueiden ja rakennusten suhteen noudatetaan KTTK:n luonnonmukaisen tuotannon ohjeita.

Nupouttaminen ja nupoutetut lehmät eivät ole sallittuja. Hyvin perustelluissa tapauksissa poikkeuksia voidaan myöntää mutta lupa on uusittava vuosittain. (Kohta 9, ks. liite 7)

Nupouttaminen tai nupoutetut eläimet eivät ole sallittuja.

3.4.2. Lampaitten, vuohien ja hevosten hoito

Nautakarjan olosuhteet koskevat myös pieniä märehitjöitä – lampaista ja vuohia – kuten myös hevosia. Lampaiden kyseessä ollessa, biodynaamisella tilalla ei saa systemaattisesti käyttää kastraatiota. Jos toimenpide tehdään, se tulee tehdä KTTK:n ohjeita noudattaen.

3.4.3 Sikojen hoito

Makuupaikat täytyy kuivittaa oljella (tai muulla orgaanisella kuivikkeella). Täysrakolattiat (yli 50 %) ja eläinten kytkettynä pitäminen ovat kielletty. Eläinten täytyy päästä ulkoilmaan, missä tonkiminen on mahdollista.

Emakot tulisi laittaa porsituskarsinoihin mahdollisimman lyhyeksi ajaksi, korkeintaan 14 päiväksi. Niitä ei saa pitää kytkettynä. Emakoilla täytyy olla mahdollisuus päästä ulkoilmaan milloin paikalliset olosuhteet sen sallivat. Joutilaat, emakot ja ensikot täytyy pitää ryhmissä.

Makuupaikat täytyy kuivittaa orgaanisella kuivikkeella. Täysrakolattiat ovat kielletty.

Kasvatuskarsinat, joissa on rakolattiat tai häkit, eivät ole sallittuja vieroitetuille porsaille. Porsaiden hampaiden katkaisu tai muu ennaltaehkäisevä hampaiden hiominen ei ole sallittua eikä myöskään hännän tai korvien typistäminen.

3.4.4 Siipikarjan hoito

Siipikarja tarvitsee sellaista hoitoa, joka takaa niille mahdollisuuden lajinmukaiseen käyttäytymiseen kuten maan kuopsuttelu, orsilla istuminen sekä mahdollisuuden harjoittaa laumakäyttäytymistä niin pitkälle kuin mahdollista.

Muulla siipikarjalla on oltava mahdollisuus ulkoiluun, vesilinnuilla tulee olla pääsy avoimeen veteen.

Siipikarjan hoidossa ja rakennuksissa noudatetaan KTTK:n luonnonmukaisen tuotannon ohjeita. Sen lisäksi täytyy noudattaa seuraavia ohjeita:

- Kanaloissa on oltava lannalle lantalaatikot tai lantapöydät.
- Kanoilla on myös oltava käytössään pyöristetyt orret, ja ne tulisi mieluiten sijoittaa lantalaatikoiden yläpuolelle.
- Loisteputket eivät ole sallittuja.

5.5 Ruokinta

Rehujen tulee olla kullekin eläinlajille sopivia. Rehuja valittaessa tulee huomioida eläimen ikä ja fysiologiset tarpeet sekä riittävä kivennäisaineiden saatavuus. Välttämättömien kivennäisten ja hivenaineiden tulee mieluiten olla peräisin luonnollisista lähteistä (yrtit, kerput jne.).

Tilalla tuotettu rehu muodostaa perustan eläinten ravitsemuksessa. Vähintään 50 % rehuista tulee olla joko tilalla tai yhteistyötilalla tuotettua Demeter-rehua. Poikkeukset ovat sallittuja siipikarja- ja sikatiloilla sellaisilla alueilla, joilla ei ole mahdollisuutta viljellä viljaa ja jos eläinmäärä tilalla ei ylitä 5 ly (liite 1).

(kohta 12, ks. liite 7)

Jokaisen yrityksen tulisi pyrkiä täydelliseen omavaraisuuteen. Tiivisteitä tulisi käyttää vain viljojen ja palkokasvien lisänä.

Tavanomaisten rehujen käyttö on kielletty. Teollisuuden sivutuotteiden käyttäminen ruokinnassa on kielletty.

Rehulisäaineiden suhteen noudatetaan liitteen 3 lisäksi KTTK:n luonnonmukaisen tuotannon ohjeita.

Kullekin eläinlajille sopiva omalla tilalla tuotettu rehu muodostaa perustan ruokinnalle.

Tavanomaisten rehujen käyttö on kielletty Teollisuuden sivutuotteiden syöttäminen ei ole sallittua.

Rehulisäaineille on asetettu rajoituksia.

5.5.1 Osto- ja siirtymävaiheen rehut

Jos yritykseen joudutaan ostamaan ulkopuolista rehua, erityistä huomiota tulee kiinnittää sellaisen rehun valitsemiseen, joka sopii Demeter-tilalle. Ostorehu tulisi hankkia mahdollisuuksien mukaan Demeter-tuotannosta.

Ainakin 2/3 vuotuisesta rehuntarpeesta (KA) täytyy olla Demeter-merkkistä. 50 % rehusta laskettuna keskimäärin vuotuisesta rehuntarpeesta kuiva-aineena saa olla peräisin siirtymävaiheessa olevilta Demeter-tiloilta ja 20 % luomutiloilta. Päivittäinen rehuannos saa korkeintaan sisältää 50 % oman tilan siirtymävaiheresua. Tilan ulkopuolista Demeter-siirtymävaiheresua ja luomurehua yhteensä on mahdollisuus käyttää max 50 % päivittäisestä rehuntarpeesta.

Siihen asti, kunnes Demeter-rehua on laajemmin saatavissa, saa tuotuja luomurehua käyttää 50 % KA. Tämä vaatii luvan Demeter-tuotemerkkitoimikunnalta. Jokaisen rehun, rehuvalmisteen, rehun niiden johdannaisia. Todistus siitä, ettei biodynaamisia rehuja ole saatavilla, on sisällytettävä vuosittaiseen tarkastukseen. Rehujen hankinnan on tapahduttava Demeter-sääntöjen mukaisesti. Samalla tavalla on myös tarkastettava, ettei rehuissa ole käytetty GMO:ta tai lisäaineen, kivennäisten ja vitamiinien sekä säilörehun valmistukseen liittyvien aineiden alkuperä, määrä ja se mihin rehuja on käytetty pitää pystyä kirjallisesti todistamaan jokaisesta erästä.

5.5.2 Lypsylehmien, lampaiden, vuohien ja hevosten ruokinta

Rehun tulee olla kullekin eläinlajille sopivaa ja karkeanrehun (viherrehu esim. laidun, heinä, säilörehu) osuuden rehuvaliosta tulee olla mahdollisimman korkea. Karkearehun osuuden laskettuna vuotuisesta rehuntarpeesta kuiva-aineena tulee vähintään olla 60 %. Kesällä rehujen tulee pääasiassa koostua viherrehuista, mieluiten laidunrehuista.

Talvella eläinten tulisi saada mahdollisimman paljon heinää (lehmät vähintään 3 kg/eläin/pv, pienemmät märehitjät vastaavasti vähemmän). Jos hyvälaatuista heinää ei sääolojen vuoksi voi korjata, voi Demeter-tuotemerkkitoimikunta antaa luvan käyttää sen sijasta apilasäilörehua, joka on tehty kukkimisen alkamisen jälkeen. Ruokinta ei saa perustua ainoastaan säilörehun käyttöön vuoden ympäri

Suurin mahdollinen tilan ulkopuolelta ostettu rehumäärä luomurehu saa korkeintaan olla 20 % (kuiva-aineesta laskettuna).

Eläinperäisten rehujen käyttö on kielletty. Tämä sääntö ei kuitenkaan koske maitoa tai maitotuotteita.

Tilan ulkopuolelta ostetun rehun tulee mieluiten olla biodynaamista.

Vähintään 2/3 vuotuisesta rehun tarpeesta tulee olla Demeter-merkkistä.

Hyväksytyjen rehujen tuonti on määritelty liitteissä 2 ja 3.

Rehuvalion tulee mahdollisimman pitkälle perustua karkearehuihin.

Tilan ulkopuolelta tulevien rehujen määrä ei saa ylittää 20 %, tavanomainen rehu on kielletty (liite 2).

Maito ja maitotuotteet ovat ainoita sallittuja eläinperäisiä rehuja.

Tiloilla, joiden tuotanto perustuu yksinomaan laiduntamiseen ja joissa viljan viljely ei ilmastollisista syistä ole mahdollista, tai joiden sijainti on huono, Demeter-tuotemerkkitoimikunta voi KTTK:n luomuohjeiden puitteissa antaa luvan käyttää suurempia määriä ostorehujia kuin säännöt muuten sallisivat.

(kohta 12: ks. liite 7)

5.5.3 Lihanautojen ruokinta

Rehualion tulee olla märehitöille sopiva. Karkearehujen osuuden tulee koko vuonna olla yli 60 % esim. heinä, säilörehu, olki. Säilörehu voi muodostaa rehualion perustan. Kesällä rehualioon täytyy kuitenkin sisältyä tuoretta nurmirehua.

5.5.4 Välitysvasikoiden, mullien, varsojen, karitsoiden ja kilien ruokinta

Seuraavia rehujia, mieluiten omalla tilalla tuotettuja, saa käyttää: maito, mieluiten oman emän maito, karkearehu, rouhitut ja jauhetut viljat. Vasikoiden ja varsojen tulisi saada maitoa vähintään 5 kuukautta, lampaiden ja kilien vähintään 45 päivää. Pelkän maidon syöttäminen lihottamistarkoitukseen ilman karkearehujia on kielletty. Eläinperäisten rehujen syöttäminen, lukuun ottamatta maitoa ja maitotuotteita on kielletty märehitöillä.

Lihottaminen ainoastaan maidolla ei ole sallittu

Maito ja maitotuotteet ovat ainoita sallittuja eläinperäisiä rehujia.

Yritykset, joilla ei ole omaa lypsykarjaa, tulee syöttää ostovasikoita Demeter- tai luomutilalta hankitulla maidolla tai ostaa vieroitettuja eläimiä tällaiselta tilalta.

Luomutilalta hankittuja tai luomumaidolla ruokittuja eläimiä saa aikaisintaan markkinoida Demeter-merkkisinä vasta kuuden kuukauden kulutta vieroituksesta edellyttäen, että niitä on tänä aikana kasvatettu Demeter-sääntöjä noudattaen.

5.5.5 Paimentolaislampaat

Paimentolaislampaiden lihaa voi markkinoida Demeter-laatusena jos 2/3 rehusta on omasta tuotannosta ja tilalla on Demeter-merkki. Loput voi tulla laajaperäisesti hoidetuilta alueilta, mukaan lukien luonnonsuojelualueilta, joilla ei ole käytetty synteettisiä lannoitteita tai kasvinsuojeluaineita. Laidunnuspäiväkirjaa täytyy pitää.

Paimentolaislaumojen rehustuksen täytyy noudattaa samoja periaatteita kuin tilalla kasvatetun karjan.

5.5.6 Vierailevat eläimet

Vierailevien eläinten suhteen noudatetaan KTTK:n luomuohjeita.

Vierailevia tavanomaisia eläimiä saa pitää laitumilla erillään.

5.5.7 Yhteislaitumet

Vierailevien eläinten suhteen noudatetaan KTTK:n luomuohjeita.

Eläimet pitää pystyä pitämään erillään Demeter-markkinoinnissa.

5.5.8 Sikojen ruokinta

Pyrkimyksenä on tuottaa kaikki sikojen rehu omalla tilalla. Sikojen tulee päivittäin saada joko karkearehujia tai mahdollisesti muuta kosteaa rehua (juureksia, perunaa hedelmiä).

Tilan ulkopuolelta tulevan luomuostorehun päivittäinen osuus ei saa ylittää 20 % (KA) ja tavanomaista rehua ei saa tuoda lainkaan.

Ulkopuolelta ostetun rehun osuus (tähän sisältyy myös biodynaaminen rehu) ei saa ylittää 50 % (KA), siinä tapauksessa, että tilalla pidetään sikoja yli 5 ey.

5.5.9 Siipikarjan ruokinta

Lajinmukaiset rehtarpeet tulee huomioida. Siipikarjan tulee päivittäin saada karkearehua mieluiten laitumelta. Kanojen tulee päivittäin saada osa rehuannoksestaan kokonaisina jyvinä, jotka annetaan pehkuihin. Lihotusrehun tulee vähintään sisältää 65 % viljaa.

Vesilintujen rehuannoksen tulee pääasiassa koostua kostutetuista rehuainesosista. Päivittäinen rehuannos saa korkeintaan sisältää 20 % luomurehua.

5.6 Jalostus ja tunnistaminen

5.6.1 Jalostus

Eläimen tulisi syntyä ja kasvaa tarkastetulla biodynaamisella tilalla, ja jos mahdollista, sen tulisi olla osana pysyvää laumaa. Siipikarjan poikasten tulisi kuoriutua luonnollisen hautomisen tuloksena.

Biodynaamisen menetelmän perustana on pitää urospuolisia eläimiä tilalla ja tätä käytäntöä siis suositellaan.

Keinosiemennystä ei voida suositella, sillä sen avulla ei pystytä täysin korvaamaan urosten vaikutusta laumaan.

Kiellettyjä lisääntymismenetelmiä ovat geneettinen manipulaatio ja bioteknologian käyttö (alkionsiirto, siittiöiden erottelu sukupuolen määräämistä varten).

5.6.2 Eläinten tunnistus ja kirjanpitovelvollisuus

Jokainen tilalla syntynyt ja tilalle ostettu eläin pitää kiistattomasti ja pysyvästi pystyä tunnistamaan korvamerkin tai jonkin muun merkinnän avulla. Siipikarjalle ja muille pienille eläimille riittää se, että lauman pystyy tunnistamaan. Tilan ulkopuolelta hankituilla eläimillä tulee olla todistus niiden alkuperästä. Eläimet pitää pystyä jäljittämään sille tilalle saakka, jossa ne ovat syntyneet ja myös eläinten vanhemmat pitää pystyä jäljittämään.

Sikojen täytyy päivittäin saada karkearehujia tai juureksia, perunoita, hedelmiä tms.

Päivittäinen rehuannos ei saa sisältää tavanomaista rehua.

Tavanomainen rehu ei ole sallittua.

Alkionsiirto ja geneettinen manipulaatio ovat kiellettyjä.

Karjan hoidon toimenpiteistä on pidettävä kirjaa, josta selviää kaikki tilalle hankittujen ja tilalta poistuneiden eläinten tiedot. Sen perusteella tulee myös olla mahdollista tunnistaa jokainen yksilö ja jäljittää jokaisen yksittäisen eläimen alkuperä

Karjaan liittyvistä hoitotoimenpiteistä on pidettävä kirjaa (katso myös kohtaa 5.8 Eläinlääkkeiden käyttö). Tämä mahdollistaa kaikkien toimenpiteiden seuraamisen syntymästä myyntiin saakka. Karjan kirjanpidon voivat korvata sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät vastaavat tiedot laumasta.

5.7 Eläimen alkuperä, ulkopuolelta tulevat yksilöt ja markkinointi

Eläimet, jotka ovat syntyneet ennen siirtymävaiheen alkua voidaan markkinoida” “ siirtymävaiheessa Demeteriin” merkin alla, jos niitä on ruokittu vähintään vuosi Demeter-siirtymävaiherehuilla. Demeter-merkkiä voi lihaa markkinoitaessa käyttää heti kun rehu tulee Demeter-merkityiltä alueilta. (Katso kohta 5.5.1).

A) **Jalostuseläinten ostaminen ja lauman laajentaminen** tulisi mieluiten tapahtua hankkimalla eläimiä, jotka ovat peräisin tarkkaillusta biodynaamisesta yrityksestä. Jos tämä ei ole mahdollista, voidaan eläimiä hankkia tarkastetuilta luomutiloilta. Demeter-tuotemerkkitoimikunta voi antaa luvan hankkia eläimiä tavanomaisilta tiloilta (jos tämä on laillista) max 40 % karjasta, jos eläimiä ei ole saatavilla luomutiloilta ja vain seuraavissa tapauksissa:

- harvinainen rotu
- tilalle tuodaan uuden lajin eläimiä
- tila vuokraa maata eläimiseen
(kohta 15, katso liite 7)

Jos tuodut eläimet tulevat luomutiloilta, ne voidaan merkitä Demeter-laatusiksi kun niitä hoidettu ja ruokittu näiden sääntöjen mukaan 12 kk.

Jos eläimet ovat tavanomaista alkuperää, voidaan muut paitsi naudat, markkinoida Demeter-laatusina kahden vuoden hoidon ja ruokinnan jälkeen. Naudat, jotka ovat syntyneet ennen siirtymävaiheen alkua tai jotka on tuotu tavanomaiselta tilalta, ei voida markkinoida Demeter- tai ”siirtymävaiheessa Demeteriin” – laatusina.

B) **Lihotukseen tarkoitettujen eläinten** tulisi olla peräisin ainoastaan Demeter-yrityksistä, ja vain jos tämä ei ole mahdollista, ne voivat olla peräisin luonnonmukaisesti hoidetuista yrityksistä.

Vasikat, jotka tulevat tilan ulkopuolelta kasvatettaviksi imetysvasikkoina, tulisi pääasiassa olla peräisin Demeter-tiloilta. Jos tämä ei ole mahdollista, niiden on tultava tarkastetuilta luomutiloilta. Sikojen ja siipikarjan suhteen noudatetaan KTTK:n luomusäädöksiä, jolloin poikkeuksia voi hakea TE-keskusten maaseutuosastoilta
(Katso 5.7.4 ja 5.7.5)

Ennen siirtymävaiheen alkua syntyneiden eläinten markkinointi.

Tavanomaista alkuperää olevia eläimiä saa ostaa vain, jos poikkeuslupa on myönnetty.

Tavanomaista alkuperää olevia nautaeläimiä ei voi markkinoida Demeter-laatusina.

Lihotukseen voi ostaa ainoastaan luomutiloilta peräisin olevia eläimiä.

5.7.1 Maito, lypsylehmät ja vasikat

Maitoa saa markkinoida merkillä ”siirtymävaiheessa *demeter* iin” kun karjan rehu tulee siirtymävaiheessa olevilta alueilta. Siinä tapauksessa, että hakemus ei täytä ehtoja, voi ”siirtymävaiheessa *demeter* iin” merkintää käyttää vain, jos rehu on korjattu aikaisintaan 15 kk siirtymisen jälkeen (25.8.2003 jälkeen vähintään 18 kk). Demeter-merkkistä maitoa saa myydä heti sen jälkeen, kun Demeter- säännöt täyttyvät rehun osalta. (Katso kappale 5.5.1)

Jos yksittäisiä lypsylehmiä hankitaan tavanomaisilta maataloilta, niiden maitoa saa markkinoida Demeter- tai ”siirtymävaiheessa *demeter* iin”-merkkisenä, riippuen rehun sertifiointitasosta, viiden kuukauden kuluttua (25 elokuuta 2003 lähtien 6 kuukautta) siitä kun näitä hoito- ja ruokintaehtoja on alettu noudattaa.

Jalostukseen tarkoitettuja tavanomaisilta tiloilta hankittuja vieroitettuja vasikoita saa markkinoida ”siirtymävaiheessa Demeteriin”-merkillä kun Demeter-hoito ja -ruokinta sääntöjä on noudatettu 12 kuukautta. Tämä käytäntö edellyttää poikkeuslupaa Demeter-tuotemerkkitoimikunnalta (kohta 16: ks. liite 7). Vieroituksen jälkeen tavanomaisesti hoidettuja vasikoita ei ole mahdollisuus hankkia.

5.7.2 Lihakarja

Luomutilalta hankittua lihakarjaa pitää syöttää ja hoitaa Demeter-ehtoja noudattaen vähintään 2/3 niiden elämästä ennen kuin niitä voi myydä Demeter-merkillä.

Tavanomaisilta ja luomutiloilta hankittujen eläinten merkitseminen

Myytävä tuote	Hankitun eläimen sertifiointitaso	Hankintaikä	Sääntöjen mukainen ruokinta ja hoito	Myytävän tuotteen tuotemerkki
Nauta				
Maito	Luomu			<i>demeter</i>
Maito	Tavanomainen		3 kuukautta (6 kk elokuu 2003 jälkeen)	<i>demeter</i>
Lihakarjan liha	Luomu		Vähintään 2/3 elämästä	<i>demeter</i>
Jalostuskarjan liha	Tavanomainen	Juuri vieroitettu vasikka		
Jalostuskarjan liha	Luomu		Vähintään 12 kk	<i>demeter</i>
Lihakarjan liha	Tavanomainen			

Maito:
Merkintä määräytyy rehun sertifiointiasteen mukaan.

Tavanomaisilta tiloilta hankittujen lypsylehmi-en maitoa saa myydä Demeter-merkillä vasta 5 kuukauden karensin jälkeen.

5.7.3 Lampaat ja vuohet

Kohdassa 5.7 (toinen kappale) on määritelty tilan ulkopuolelta ostettavia eläimiä koskevat määräykset.

Sellaisten eläinten maitoa, jotka on hankittu tavanomaisilta tiloilta, saa myydä Demeter-merkkisenä 5 kuukauden jälkeen (elokuun 2003 jälkeen 6 kuukautta).

Sellaisten eläinten lihaa, jotka on hankittu tavanomaiselta tilalta, saa myydä "siirtymävaiheessa *demeteriin*" -merkkisenä 6 kuukauden kuluttua ja Demeter-merkillä vuoden kuluttua.

Tavanomaisilta tiloilta hankittujen eläinten maitoa saa myydä Demeter-merkillä vasta 5 kuukauden (6 kuukautta elokuun 2003 jälkeen) siirtymäajan jälkeen.

Tavanomaisilta ja luomutiloilta hankittujen eläinten merkitseminen

Myytävä tuote lammas ja vuohi	Hankitun eläimen sertifiointitaso	Sääntöjen mukainen hoito ja ruokinta	Myytävän tuotteen merkki
Maito	Luomu	-	<i>demeter</i>
Maito	Tavanomainen	3 kk 25.8.2003 jälkeen 6 kk	<i>demeter</i>
Liha	Luomu	Vähintään 6 kk	<i>demeter</i>
Liha	Tavanomainen	Korkeintaan 12 kk	siirtymävaiheessa <i>demeteriin</i>
Liha	Tavanomainen	Enemmän kuin 12 kk	<i>demeter</i>

5.7.4 Siat

Kohdassa 5.7 (katso toinen kappale) on määritelty ne rajoitukset, jotka koskevat naaraspuolisia nuoria eläimiä ja muita perusvaatimuksia.

Porsaita tulisi pääosin ostaa muilta Demeter-yrityksiltä. Tämän ollessa mahdotonta porsaita voi hankkia myös luomutiloilta. Lihotukseen tarkoitettuja porsaita voi ainoastaan ostaa Demeter- tai luomutiloilta.

Tavanomaisilta tiloilta porsaita saa hankkia vain KTTK:n ohjeiden mukaisesti, jos luomuporsaita ei ole saatavilla.

(kohta 17: ks. liite 7)

Vasta vieroitettuja tavanomaisia porsaita, jotka painavat alle 25 kg, saa hankkia uuden lauman perustamistarkoituksessa. 31 joulukuuta 2003 saakka tällaisia porsaita voi ostaa myös laumaa täydennettäessä. Tavanomaisilta tiloilta hankittujen porsaiden lihaa saa myydä merkillä "siirtymävaiheessa *demeteriin*" jos niitä on hoidettu ja syötetty näitä sääntöjä noudattaen vähintään 4 kk. Porsaiden täytyy painaa alle 25 kg so. ne täytyy tuoda tilalle heti vieroituksen jälkeen. Porsaita saa ostaa vain sellaisilta tiloilta, jossa käytetään kuivikkeita ja joilla saporaita ei ole katkaistu.

Tavanomaisilta tiloilta porsaita saa ostaa vain, jos niitä ei ole Demeter- tai luomutiloilta saatavana ja tällaisissa tapauksissa on aina annettava poikkeuslupa. Porsaiden hankkiminen lihotukseen on mahdollista vain Demeter- ja luomutiloilta.

Tavanomaisilta tiloilta ostettuja porsaita saa myydä "siirtymävaiheessa *demeteriin*" sen jälkeen kun niitä on vähintään 4 kuukautta hoidettu ja ruokittu näiden sääntöjen mukaan.

Tavanomaisilta ja luomutiloilta hankittujen eläinten merkitseminen

Myytävä tuote Siat	Hankitun eläimen sertifiointitaso	Hankintaikä	Sääntöjen mukainen hoito ja ruokinta	Myytävän tuotteen merkki
Liha	Luomu	Porsaat 25 kg asti, välittömästi vieroituksen jälkeen	Vähintään 2/3 osa elämästä	<i>demeter</i>
Liha	Tavanomainen	Porsaat 25 kg asti, välittömästi vieroituksen jälkeen	Vähintään 4 kk	siirtymävaiheessa <i>demeter</i> iin

5.7.5 Siipikarja

Päivän ikäisiä kananpoikasia ja nuorikoita saa ostaa tilan ulkopuolelta. Kohdassa 5.7 (toinen kappale) on määritelty muut tilan ulkopuolelta hankittuja eläimiä koskevat rajoitukset.

Tavanomaiselta tilalta tulevien nuorikoiden tulee olla alle 18 viikkoa. Näitä eläimiä voi käyttää kun on tarve suurentaa kanaparvea tai korvata muutamia yksilöitä parvessa. Ostettujen nuorikoiden tulee olla peräisin lattiakanaloista, joissa on orret.

Jos luonnonmukaisesti kasvatettuja kanoja ei ole saatavilla, voidaan ostaa tavanomaisesti kasvatettuja kanoja KTTK:n luomuhjeiden mukaan ja kun lupa Demeter-tuotemerkkitoimikunnalta on saatu. (kohta 18: ks. liite 7)

Luomukanalan pitäjän pitää kirjallisesti todistaa, ettei luomukananpoikasia ole saatavilla. Kananuorikot on tilattava luomukanan-kasvattajalta viimeistään 6 kuukautta ennen kuin ne on tarkoitus sijoittaa parveen. Sekä todiste siitä, että poikasia ei ole saatavilla ja että tilaus on tehty 6 kk etukäteen täytyy olla Demeter-tuotemerkkitoimikunnan saatavissa.

Tilan ulkopuolelta hankittujen kanojen munia saa myydä **demeter** /tai siirtymävaiheessa *demeteriin* -merkillä jos Demeter-kotieläinehtoja on noudatettu. Tavanomaisilta tiloilta hankittujen nuorikoiden munia saa myydä **demeter** / tai siirtymävaiheessa **demeter** iin -merkillä 6 viikon kuluttua.

Ennen tämän ajanjakson umpeutumista munia voi myydä vain tavanomaisina.

Lihantuotantoon tarkoitettut kukonpojat ja muu lihasiipikarja on hankittava tilalle vastakuoriutuneena. Tämä tarkoittaa sitä että niiden on pitänyt jättää hautomo viimeistään 3 päivän ikäisenä.

Kohdassa 5.7 (toinen kappale) on määritelty muut ostoeläimiä koskevat rajoitukset.

Tavanomaisesti kasvatettuja kananpoikasia saa ostaa vain poikkeusluvalla.

On oltava todistus siitä, ettei luomupoikasia ole saatavissa.

Munivat kanat tulee tilata viimeistään 6 kuukautta ennen kuin ne sijoitetaan parveen. Kun kanoja on ruokittu *demeter* -rehulla 6 viikkoa saa munia myydä Demeter-merkkisinä.

Lihantuotantoon kasvatettavat kukonpojat pitää ostaa tilalle alle 3 päivän ikäisinä.

Muun lihasiipikarjan tulee olla alle 3 päivän ikäisiä.

Tavanomaista alkuperää olevan lihasiipikarjaa, jota on hoidettu ja ruokittu Demeter-kotieläinsääntöjen mukaan saa markkinoida merkillä “siirtymävaiheessa Demeteriin”. Vähimmäisteurasikä tulee saavuttaa. (Ks. liite 8)

Hitaasti kasvavia rotuja tulisi suosia.

Hitaasti kasvavia rotuja tulee suosia.

Tavanomaisilta ja luomutiloilta hankittujen eläinten merkitseminen

Myytävä tuote Siipikarja	Hankitun eläimen sertifiointitaso	Hankintaikä	Sääntöjen mukainen hoito ja ruokinta	Myytävän tuotteen merkki
Munat	luomunuorikot	max 18 vk	rehun mukainen sertifiointitaso	<i>demeter</i> / siirtymävaiheessa <i>demeter</i> iin
Munat	tavanomaiset nuorikot	max 18 vk	6 vk	<i>demeter</i> / siirtymävaiheessa <i>demeter</i> iin
Siipikarjan liha	luomu		30 pv	<i>demeter</i>
Siipikarjan liha	tavanomaiset päivän vanhat kananpojat	vähemmän kuin 3 pv	Kanat 81 pv Kukot 150 pv	siirtymävaiheessa <i>demeter</i> iin
Muu siipikarjan liha	tavanomainen	vähemmän kuin 3 pv	saapumisesta teurastukseen saakka	siirtymävaiheessa <i>demeter</i> iin

5.7.6 Mehiläistuotanto

Demeter-hunajan tuotanto ja sertifiointi määritellään erikseen julkaistavissa ohjeissa.

5.8 Eläinlääkintä

Eläinten terveyden hoidon tulee ensisijaisesti perustua tarkkaavaiseen hoitoon, jalostukseen ja ruokintaan, oikean rodun valintaan ja ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin kuten kunkin lauman vaatimaan hoidon tasoon. Jos ongelmia kuitenkin ilmenee, on hoitotoimenpiteisiin ryhdyttävä viivyttämättä olotilan lievittämiseksi.

Luonnonmukaisia, antroposofisia, homeopaattisia (ks. KTTK:n ohjeet) ja muita luonnollisia hoitokeinoja tulisi suosia. Synteettisiä kemiallisia lääkkeitä ja antibiootteja saa käyttää vain eläinlääkärin antamana tai hänen määräyksestään.

Eläintä saa hoitaa alleopaattisin valmistein tai antibiooteilla korkeintaan kolme kertaa (=kuuria) (poikkeuksena rokotukset ja ulkoloiskäsittelyt). Eläimiä, joiden tuotantokausi kestää alle vuoden, saa hoitaa synteettisillä lääkeaineilla ja antibiooteilla vain kerran.

Luonnonmukaiset hoitokeinot tulee asettaa etusijalle.

Synteettisiä kemiallisia lääkeaineita mukaan lukien antibiootit saa antaa vain eläinlääkäri tai ne on annettava hänen määräyksestä. Antibiootteja ei saa käyttää ennaltaehkäisevästi tai rutiininomaisesti.

Jos eläintä hoidetaan enemmän kuin kerran, sen saa markkinoida ainoastaan tavanomaisena. On myös mahdollista läpikäydä toinen siirtymävaihe.

Rutiininomainen lääkintä ja ennaltaehkäisevät hoidot ovat kiellettyjä muilla kuin sellaisilla aineilla, jotka luokitellaan luonnonmukaisiksi lääkkeiksi (esim. synteettiset alleopaattiset lääkkeet, antibiootit). Ne ovat sallittuja vain, jos laki näin vaatii. Poikkeuksena tästä ovat sellaisella alueella sijaitsevat maatilat, joilla sisäloiset ovat tavallisia ja laajalle levinneitä. Loislääkkeitä saa käyttää vain, jos lannasta on laskettu loisten munien määrä ja eläimet siirretään puhtaalle laitumelle.

Hormonien käyttö kiiman synkronoimiseen ja lihaeläinten kasvun lisäämiseksi on kielletty.

Kaikki yksittäisille eläimille tai koko laumalle tehdyt hoitotoimenpiteet tulee kirjata yksityiskohtaisesti. Tästä tulee selvitä jokaista eläintä koskien: tehty hoitotoimenpide, käytetty lääkeaine, menetelmä, varoaika ja hoitopäivämäärä. Nämä muistiinpanot pitää kysyttäessä näyttää.

Käytettäessä kemiallisia lääkeaineita varoaika tulee kaksinkertaistaa. Jos varoaikaa ei ole mainittu, sen tulee olla vähintään 48 tuntia (Poikkeuksena antibioottien käytön yhteydessä tehtävä testi, jolla mitataan negatiivisten bakteerien määrää).

Sisäloisia saa torjua vain jos niitä on todettu lantanäytteissä ja jos tässä yhteydessä siirrytään puhtaiden laidunmaiden käyttöön.

Hormonien käyttö kiiman synkronoimiseksi tai lihaeläinten kasvun lisäämiseksi on kielletty.

Varoajat tulee kaksinkertaistaa.

5.9 Eläinten kuljetus ja teurastus

Eläinten teurastaminen vaatii erityistä huomiota ja huolellisuutta. Täytyy aina muistaa, että lihan jatkojalostus alkaa elävän sielullisen olennon lopettamisella. Eettiset ja moraaliset näkökohdat vaativat sitä, että eläin hoidetaan kuljetuksesta teurastukseen saakka niin, että stressiä, pelkoa, janoa ja kipua vältetään mahdollisimman pitkälle. Kuljetusmatkojen tulee olla mahdollisimman lyhyitä. Näin ollen eläimet pitäisi teurastaa sillä alueella, missä ne ovat kasvatettu.

Sähköpiiskan käyttö on kielletty. Kuljetusmatkojen tulee olla mahdollisimman lyhyitä, jos mahdollista alle 200 km.

5.10 Puhdistus ja desinfiointi

Sallitut menetelmät on lueteltu liitteessä 9.

6 Geneettisesti manipuloitujen organismien poissulkeminen

GMO:n käyttö tai niistä johdettujen tuotteiden käyttö on kielletty. Kaikkien niiden tuotteiden, joita käytetään tarkastetussa tuotannossa, on oltava GMO vapaita. Erityisesti tavanomaista alkuperää olevien rehujen ja sienten osalta on oltava alkuperätodistus myyjältä, jossa käy ilmi, ettei tuote sisällä GMO:ta. (ks.liite 2)

GMO:n ja niitä sisältävien tuotteiden käyttö on kielletty.

7 Sopimus Demeter-tuotantoon siirtymisestä

Demeter-tuotantoon siirtyminen on muutosprosessi, joka sisältää monta kehitysaskelta yrityksessä ennen kuin uusi tasapaino saavutetaan.

7.1 Siirtyminen ja maatalousyrittäjä

Oleelliset tiedot ja taidot ja kiinnostus biodynaamiseen viljelyyn, sen taustoihin ja periaatteisiin, ovat tilan menestymisen edellytyksenä. Jos mahdollista tulisi maatalousyrittäjän olla mukana biodynaamisen aluetyöryhmän toiminnassa. Tämä takaa mahdollisuuden ajatuksenvaihtoon, ja yhteistyöhön ja keskinäiseen tukeen. Demeter-tuotannon aloittamista voi anoa kun 2 suosittelijaa on varmistanut, että viljelijän tieto-taito on riittävä.

7.2 Yrityksen siirtäminen

Kun yritystä aletaan siirtää biodynaamiseksi, on syytä tehdä yritysکوhtainen malli, jossa määritellään yrityksen kehityksen suunta. Tätä ohjeistusta seuraten siirtymävaihesuunnitelma voidaan tehdä yhteistyössä neuvojan kanssa. Suunnitelmasta tulee käydä ilmi yritykselle kuuluvat pellot (koko, viljelykasvit), yksityiskohtainen kuva maatilakokonaisuudesta, viljelykiertosuunnitelma, lannoitusuunnitelma, kuvaus kotieläintuotantosuunnasta kuin myös toimenpiteet, joilla voidaan minimoida ympäröivän ympäristön saastuttamisvaikutuksia (esim. teollisuudesta, tiheästi liikennöidyt tiet) tai torjunta-ainekulkeumat tavanomaisilta naapuritiloilta.

Yksityiskohtaisesta yritysselfostuksesta tulee myös käydä ilmi peltojen kunto ja sellaisten aineiden käyttö, jotka ovat näissä säännöissä kielletty ja joita yrityksessä yleisimmin käytetään. Yritysselfostukseen on myös liitettävä yksityiskohtainen tilakartta.

TE-keskuksen maaseutuosasto voi siirtymäkauden pituuden määrittämiseksi vaatia tehtäväksi testejä, joissa selvitetään mahdollisia jäämiä maataloudessa käytettävistä kemiallisista aineista, tai tutkimuksia, joilla pyritään selvittämään muita poikkeuksellisia ympäristövaikutuksia.

Yritys tulee kerralla ja samanaikaisesti siirtää biodynaamiseen tuotantoon. Jos asiaa voidaan perustella (kohta 20, liite 7) voi yksittäisten alueiden sertifiointi seurata viljelykiertoa, edellytyksenä tälle kuitenkin on, että koko tilaa hoidetaan luonnonmukaisesti. Ne alueet, joita ei vielä ole sertifioitu, pitää hoitaa tämän ajanjakson aikana täysin erillisenä yksikkönä. Rinnakkaisviljely ei ole sallittua. Samojen kasvilajien viljely alueilla, joilla on erilainen sertifiointistatus, johtaa koko sadon statuksen alentamiseen alemmalle tasolle. Poikkeukset monivuotisten kasvien osalta vaativat erikoislupaa Demeter-tuotemerkkitoimikunnalta (kohta 21, liite 7).

Kaikissa edellä mainituissa tapauksissa vaaditaan yksityiskohtaista dokumentointia. Koko yrityksen täytyy saavuttaa täydellinen Demeter-sertifiointi 5 vuoden sisällä siitä, kun ensimmäistä lohkoa on alettu siirtämään. Pidempi siirtymäkausi vaatii lupaa

Tilalle on tehtävä siirtymävaihesuunnitelma ja tilakuvaus.

Koko yritys pitää siirtää.

Rinnakkaisviljelyä ei sallita.

Siirtymävaihe saa enintään kestää 5 vuotta.

(kohta 22, liite 7). Yksi ja sama maatalousyrittäjä ei voi samalla alueella hoitaa sekä Demeter- että tavanomaista tilaa.

Maatalousyrittäjän oikeudet

7.2 Demeter-sertifiointi ja merkin käyttö

*Demeter-merkki myönnetään yritykselle vuosittain, jos näitä sääntöjä on noudatettu ja tarkastus on tehty ja hyväksytty sekä KTTK:n (TE-keskuksen maaseutuosasto) että Demeter-tarkkailijoiden toimesta ja Demeter-tuotemerkkitoimikunnan puolesta (joka on yhteydessä Demeter-liittoon). Yrityksellä on oikeus merkitä kaikki tuotteensa Demeter-merkillä ("siirtymävaiheessa **demeter** iin" ja **demeter**) riippuen sertifiointistatuksesta. Maatalousyrittäjä anoo uudelleensertifiointia vuosittain. Joka vuosi hän järjestää tarkkailutapaamisen kahden Demeter-tarkastajan kanssa (maanviljelijäkollegoita, joilla on Demeter-sopimus, toinen heistä voi tulla Demeter-tuotemerkkitoimikunnasta), he voivat hoitaa tehtävää enintään kaksi vuotta peräkkäin. Tarkkailulautakunta valvoo tarkastusta. EU tarkastus on lisävaatimuksena. Karjanhoitopäiväkirjaa on pidettävä, josta selviää kaikki tilalle ostetut ja poistuneet eläimet, mitä rehuja on ostettu ja mitä eläinlääkkeitä on käytetty. Demeter-tuotemerkkitoimikunnan edustajien tulee olla mukana alkutarkastuksessa. Täytettävät lomakkeet lähetetään tilalle automaattisesti. Kaikki suunnitteilla olevat tuotantotavan muutokset tai muut toimenpiteet, joilla voi olla merkittävää vaikutusta tilaan kokonaisuutena, pitää ottaa esille Demeter-tuotemerkkitoimikunnan kanssa. Kirjanpitovelvollisuus koskee kaikkia tilalta myytävä maataloustuotteita (mitä on myyty, paljonko, ostaja, jos myydään suoraan kuluttajille -päivittäinen myyntimäärä). Jos tuottaja rikkoo näitä sääntöjä hänelle lähetetään 2 kirjallista varoitusta Demeter-tuotemerkkitoimikunnan sääntöihin vedoten. Jos muutosta ei tapahdu voi vastaava organisaatio viipymättä purkaa sopimuksen.*

7.2.1 Siirtymävaiheen aikainen sertifiointi

Jotta tila voitaisiin sertifioida siirtymävaihetilaksi, on koko yritystä hoidettava näiden sääntöjen kohtaa "Siirtymävaihe" noudattaen. Tuotemerkin käyttöoikeus noudattaa seuraavaa aikataulua:

- Ensimmäisen vuoden siirtymävaiheessa olevan tilan tuotteita ei saa markkinoida viittein "luonnonmukaisesti tuotettu" tai "biodynaamisesta tuotannosta" jne.
- Sato, joka on korjattu 12-36 kk välillä siitä, kun siirtymävaihe on alkanut, saa myydä "siirtymävaiheessa **demeter** iin" -merkillä. Sato, joka on korjattu yli 36 kk tai kylvetty yli 24 kk sen jälkeen kun siirtymävaihe on alkanut, saa myydä Demeter-merkillä heti, kun sertifiointi on myönnetty.
- Näitä aikarajoja voi erikoistapauksissa pidentää: Jos yritys tai osa yrityksestä on ollut erittäin voimaperäisesti tavanomaisessa viljelyssä, voidaan liittää yllä oleviin aikarajoihin vielä lisäksi ns. Nolla-vuosi.
- Näitä aikarajoja voidaan myös lyhentää poikkeustapauksissa: Jos voidaan osoittaa yrityksen olleen hyvin laajaperäisesti hoidettu, voidaan edellä mainittuja ensimmäisen siirtymävaiheen tuotteita myydä merkillä "siirtymävaiheessa **demeter** iin". Toisen siirtymävuoden jälkeen Demeter-sertifiointi on mahdollista. Jos yritystä tai osa siitä on sertifioitu luomuksi voi se saada täyden Demeter-sertifioinnin yhden lisäsiirtymisvuoden jälkeen.
- Osittainen siirtyminen ja uudet alueet noudattavat edellä mainittuja sääntöjä, ja lisävaatimuksena on vaadittu dokumentointi.

Kotieläintuotteiden sertifiointi seuraa rehun sertifiointiastetta. Katso taulukot sivuilla 25, 26 ja 28.

7.3.2 Demeter-sopimus

Jos tilanomistaja hakee Demeter-tuotemerkkitoimikunnalta sertifiointia ja kaikki asiat ovat kunnossa, yritys saa sopimuksen merkin käyttöoikeudesta, ja sopimuksen luvasta liittyä paikalliseen työryhmään. Sertifiointihakemus vaatii kirjallista hyväksymistä Demeter-tuotemerkkitoimikunnalta. Vasta sen jälkeen kun sopimus ja hakemus ovat allekirjoitettuja, on tilalla oikeus käyttää tuotemerkkiä 1 vuoden ajan. Tilanomistajan on itse oltava vastaavan organisaation jäsen, jonka vastaavasti on oltava Demeter-liiton jäsen. Siirtymävaihesopimukseen tulee olla dokumentoituna erityisesti kotieläinten alkuperä, johtuen tämän hetkisestä tilanteesta.

Tuottajan kanssa tehdään sopimus kuulumisesta tarkkailujärjestelmään. Sopimuksessa tuottaja sitoutuu noudattamaan näitä ehtoja. Sopimus on voimassa toistaiseksi ja voidaan yhdistyksen puolelta irtisanoa, jos tuottaja ei noudata näitä ehtoja. Tuottaja voi irtisanoa sopimuksen kunkin vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Kummassakin tapauksessa irtisanominen tapahtuu kirjallisesti. Tuottajan on hävitettävä tai luovutettava sellainen pakkaus- tai markkinointimateriaali, jossa Demeter-laatumerkki ja maininta biodynaamisesta viljelystä on käytössä.

Tuottaja sitoutuu sopimuksessa maksamaan Biodynaamisen yhdistyksen Demeter-tuotemerkkitoimikunnalle yhdistyksen jäsenkokouksessaan päättämään Demeter-merkkimaksua, joka on perintäkelpoinen.

Liite 1 Laskelma kotieläinten määrästä lantayksikköinä mitattuna

Lantayksikkö määrää kotieläinten määrän.

Yksi lantayksikkö vastaa 80 kg N ja 35 kg P (70 kg P₂O₅).

<u>Eläinten tyyppi</u>	<u>Lantayksikkö/eläin</u>	<u>Eläimiä/lantayksikkö</u>	<u>Ey/eläin</u>
Siitossoppi	0,8	1,25	0,5
Lypsylehmä	0,7	1,5	1
Emolehmä	0,7	1,5	0,5
Hieho, lihanauta	0,5	2,0	0,5
Nauta alle 8 kk	0,2	5	0,14
Uuhi karitsoineen Vuohi kileineen	0,05	20	0,15
Poni			0,4
Hevonen			0,67
Lihaska	0,14	7	0,11
Siitossika			0,11
Emakko porsaineen	0,33	3	0,4
Munituskana broileremo	0,01	100	0,007
Kanapoika	0,005	200	
Broileri, kananuorikko (0,005	200	0,002
Ankka	0,007	140	0,007
Kalkkuna	0,01	100	0,006
Hanhi	0,005	200	0,007

Niiden eläinten kohdalla, joiden tuottama lantamäärä riippuu rodusta, tulee tehdä tarkistus ylös- tai alaspäin.

Lantayksikkö tulee laskea tilan vuotuisen keskimääräisen eläinluvun mukaan.

Liite 2 Sallitut tuontirehut (huom: tavanomaisia rehuja ei saa tuoda)

Tilalla tuotettu rehu muodostaa rehustuksen perusta; pyrkimyksenä on täydellinen omavaraisuus. Jos kuitenkin rehua on tuotava tilan ulkopuolelta on erityistä huomiota kiinnitettävä siihen, että nämä rehut sopivat Demeter-laatuisten tuotteiden tuotantoon. Tilan ulkopuolelta tuotavat rehut on asetettava seuraavanlaiseen paremmuusjärjestykseen: 1) Demeter-tarkkailtujen yritysten tuottama rehu, 2) Johonkin tarkkailtuun luomu-järjestykseen kuuluvan yrityksen tuottama tarkkailtu luomu-rehu, 3) EU 2092/91 mukaisesti tarkkaillun yrityksen tuottama rehu, tai muun siihen verrattavissa olevalla tavalla tarkkaillun tilan 4) Luonnonhoitosuunnitelman alaisilta alueilta peräisin oleva rehu, 5) Luonnonsuojelumääräysten alaisilta alueilta peräisin oleva rehu. Tilan ulkopuolelta tuotujen rehujen tulee näkyä kirjanpidossa. Seuraavien rehujen osalta tulee myyjältä hankkia todistus siitä, että ne ovat GMO vapaita: Perunaproteiini, maissigluteiini, palkokasvit ja öljykasvien siemenet (mukaan lukien puristetut ja puristejättekakut).

Ostorehuja koskevat seuraavat rajoitukset (laskettu keskimääräisten ruokintamäärien perusteella, mineraalit pois lukien. Päivittäisessä ruokinta-annoksessa saa näiden rehujen osuus olla enimmillään 25 %):

- a) Märehtijöiden ruokinnassa sallitut luomurehut (max.10 % kuiva-aineesta)
 - Pellavan siemenet (kakut, puristejäte)
 - Viinirypäleen kuoret ja puristekakut elintarviketeollisuudesta
 - Rypsin siemenet, raakarouhe ja kakut.
- b) Sikojen ruokinnassa sallitut luomurehut (max.15 % kuiva-aineesta)
 - a) kohdassa mainittujen lisäksi seuraavia voidaan käyttää:
 - Perunaproteiini
 - Lisäaineettomat maitojauheet ja maitotuotteet
 - Maissigluteiini
 - Soijapavut, -kakut (porsaille, vain eurooppalaista alkuperää oleva).
- c) Siipikarjan ruokinnassa sallitut luomurehut (max. 20 % KA)
 - a) ja b) kohdissa mainittujen lisäksi:
 - jauhetut, kuivatut yrtit
 - Soijapavut, - kakut (vain eurooppalaista alkuperää oleva)
 - Kalatuotteet (vain jätteistä) nuorelle siipikarjalle 12 viikon ikäiseksi.
- d) Seuraavia tavanomaisesta tuotannosta olevia tuontirehuja voidaan käyttää perusrehuina tarpeen vaatiessa (odottamaton tarve, esim. luonnonkatastrofit, tulipalon aiheuttamat vahingot tms.), jotta rehun oikea koostumus- ja energiapitoisuusvaatimukset voidaan täyttää. Käyttöön tarvitaan MMM myöntämä poikkeuslupa, jonka TE-keskusten maaseutuosastot soveltavat yksittäisiin toimijoihin. Tätä käytäntöä aletaan soveltaa, jos luonnonmukaisen viljelyn siirtymäkaudella sallitut tavanomaisen rehun käyttömäärät eivät riitä. Lupa luonnonmukaisessa viljelyssä sallittuun tavanomaisen rehun käyttöön em. määrään asti myöntää Demeter-tuotemerkkitoimikunta ko. tapauksissa. Rehut eivät saa olla geenimanipuloituja.
 - Perusrehut kuten heinä, säilörehu, niin pitkälle kuin mahdollista laajaperäisestä tuotannosta
 - Vilja ja viljan sivutuotteen viljan jatkojalostuksesta ja jauhatuksesta
 - Palkokasvit; (ei uutettuja kakkuja)
 - Öljykasvien siemenet, puriste- ja puristejättekakut
 - Rehujuurikas.

(Kohta 23: ks. liite 7)

Liite 3 Sallitut rehujen apu- ja lisäaineet

- Suola
- kalkkiutunut merilevä, ruokintakalkki, kalkki äyriäisten kuorista.
- Kivennäis- ja vitamiiniseokset (ei yksittäiset aminohapot)
- Kivijauhe
- Kasviöljy, leseet, melassi kivennäistiivisteiden sidosaineena, pölyn vähentämiseen, puristamisen apuaineena (max. 2 % valmisteessa)
- Mehiläishoitoon sokeria (rajoitettu, katso mehiläishoidon Demeter-ehdot)

Seuraavat ovat sallittuja säilörehun teon apuaineena:

- Rehulaatuinen sokeri
- Näiden tuotantoehtojen mukaan tuotetut viljajauhot
- Maitohapon muodostuksen apuaineet
- Hera
- Melassit

Liite 4 Sallitut lannoitteet

Periaatteena on, että tuotantoyritykset pyrkivät omavaraisuuteen lannan ja lannoitteiden suhteen. Kohdissa 1 - 4 mainittuja ostolannoitteita tulisi käyttää vain tilanteen niin vaatiessa. Niitä käytettäessä tulisi tarkoin harkita niiden vaikutusta Demeter-tuotteiden laatuun. Biodynaamisia valmisteita tulisi mahdollisuuksien mukaan käyttää myös näiden lannoitteiden käsittelyyn. Ostolannoitteet tulee ilmoittaa vuosittaisen tarkkailun yhteydessä. Joissain tapauksissa voidaan vaatia tutkimustuloksia mahdollisista kemikaalijäämistä (esim. tavanomaisesta kasvimateriaalista valmistettu komposti). Uusia lannoitteita voidaan kokeilla vain Demeter-liiton tai Demeter-tuotemerkkitoimikunnan luvalla.

1. Tarkkailuilta luomu-tiloilta ostetut lannoitteet

- Komposti
- Kiinteä, lietelanta (myös biokaasun eristämisen jälkeen)
- Kasviperäiset liuoslannoitteet
- Eloperäiset jätteet (sadonkorjuujätteet tms.)
- Olki.

2. Ulkopuolelta hankitut eloperäiset lannoitteet

- Lanta (siipikarjan lanta vain laajaperäisestä tuotannosta); niin pitkälle kuin vain mahdollista alkuperäisessä paikassa preparoituna (ei tavanomaista virtsaa tai lietelantaa eikä turkiseläinten lantaa).
- Olki ja muu kasviperäinen materiaali.
- Jatkojalostuksen sivutuotteet (lannoitteet tehtynä aidoista sarvista, karvoista tai höyhenistä, kalajätteet ja muut samankaltaiset tuotteet) lannan lisänä
- Merilevävalmisteet
- Sahanpuru, kuorike ja muu puujäte (ei hyönteis- ja sienimyrkyillä käsiteltyjä)
- Turve ilman synteettisiä lisäaineita taimituotannossa, niin kauan kuin ei ole saatavilla vaihtoehtoja (merilevävalmisteita ja turvetta tulee käyttää säästeliäästi luonnonvarojen vähenemisen takia;
- Melassikäyte (mikäli täyttää EU 2092/91 Liite II A:n ehdot).

3. Ulkopuolelta hankitut mineraalit lisälannoitteina

- Kivijauheet (koostumus täytyy olla tiedossa)
- Savijauheet (esim. bentoniitti)
- Kalsiumkloridi (CaCl_2 ; omenoiden pilkkutautia vastaan)
- Merileväjauhe ja merileväuutteet
- Kalkkikivijauheet, periaatteessa vain hidaskaikutteiset (dolomiittikalkki, kalsiumkarbonaatti, äyriäisten kuoret, kuonakalkki (mikäli täyttää EU 2092/91 Liite II A:n ehdot), kalkkipitoinen merilevä). Nopeavaikutteisia kalkkeja vain desinfioimiseen.

3.1 Seuraavia aineita voidaan käyttää vain viljavuusanalyysin mukaan todettuun puutokseen, sen jälkeen kun TE-keskuksen maaseutuosastolta on saatu lupa

- Luonnon fosfaatti, jossa matala raskasmetallipitoisuus
- Kuona
- Kaliummagnesiumsulfaatti
- Magnesiumsulfaatti
- Hivenaineet

4. Muut lannoitteet

- Vesiliukoiset merileväuutteet
- Kasviuutteet ja -valmisteet
- Mikrobi- ja kasviperäiset kompostiherätteet.

Liite 5 Kasvinsuojelussa sallitut aineet ja menetelmät

Aineita, jotka tässä on lueteltu, erikoisesti kohdassa 3 ja 4, saa käyttää vain todetussa tarpeessa ja vain jos biodynaamisten menetelmien avulla (piipreparaatin rytminen käyttö tuholaisongelmaan, tuhkaus) ongelmaa ei saada hallintaan. Tarkista vaatiiko ko aineiden käyttö luvan TE-keskukselta. Täytyy pitää mielessä, että joitakin aineita käyttämällä (esim. pyretriini) voidaan mahdollisesti vahingoittaa myös tuholaisen luontaisia vihollisia. Uusia aineita ja menetelmiä voidaan kokeilla vain Demeter-liiton luvalla. Jos kaupallisia valmisteita ostetaan, täytyy pitää huolta, ettei niissä ole kiellettyjä ainesosia eikä niitä ole valmistettu siirtogeenisiin menetelmin.

1. Biologiset aineet ja tekniikat

- Luontaisten torjuntaeliöiden käyttö (petopunkit, jne).
- Steriilit koirastuholaishyönteiset
- Hyönteisansat (väripaperit, liima-ansat, houkuttimet).
- Feromoniansat
- Mekaaniset torjuntamenetelmät (mekaaniset ansat, etanaesteet yms.)
- Karkotusaineet (ei synteettiset karkotusaineet, esim. tuijaöljy)

2. Kasvien terveyttä edistävät aineet

- Valmisteet, jotka tukevat kasvien tautien vastustuskykyä ja estävät tuholaisia ja tauteja: Kasvivalmisteet (nokkosvesi, peltokortete, koiruohotee jne.), propolis, maito ja maitotuotteet
- Vesilasi (natriumsilikaatti, kaliumsilikaatti) sikäli kun EU 2092/91 Liite II B sallii.

3. Sienitauteja vastaan käytettävät aineet

- nestemäinen rikki hedelmä- ja viinitarhoilla
- Vesilasi (natriumsilikaatti, kaliumsilikaatti) sikäli kun EU 2092/91 Liite II B sallii.

4. Tuholaistorjunnassa käytettävät aineet

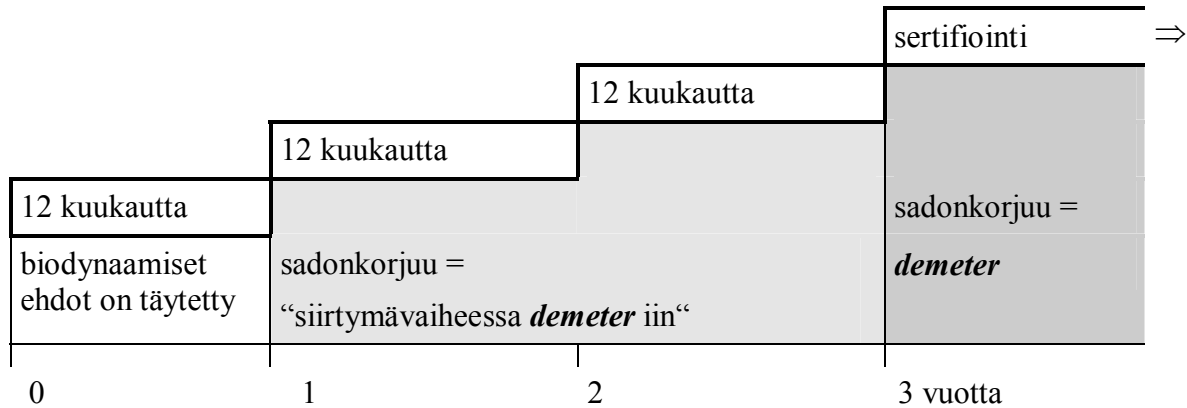
- Virus, sieni ja bakteerivalmisteet (esim. *Bacillus thuringiensis*, *Granulose virus*)
- Pyretriiniuutteet ja jauhot, ei kuitenkaan sienituotannossa (ei synteettisiä pyretroideja). Käyttö varastoinnissa on sallittu vain, jos valmiste ei sisällä kemiallisia apuaineita. Sama pätee viljelyssä jos saatavilla on valmisteita, joiden luonnolliset apuaineet ovat yhtä tehokkaita.
- Kvassia
- Kasviöljyemulsiot monivuotisille kasveille (ilman kemiallisia synteettisiä torjunta-aineita)
- Rasvahapon kaliumsuola (pehmeät saippuat)
- Gelatiini
- Atsadiraktiini (Neem) sikäli kun EU 2092/91 liite II B sallii
- Etyylialkoholi, kivijauheet ja kahvi sikäli kun EU 2092/91 liite II B sallii,

5. Monivuotisille kasveille sallitut aineet

- Piimaa sikäli kun EU 2092/91 liite II B sallii
- Rikkivalmisteet sikäli kun EU 2092/91 liite II B sallii.

Liite 6 Esimerkki siirtymävaiheen läpikäymisestä

Tavallinen siirtymäaika maan ja kasvien osalta on esitetty seuraavassa kaaviossa. Jos maa on aiemmin ollut tehokkaassa tavanomaisessa tuotannossa voi siirtymäaika olla pidempi. Jos taas olosuhteet ovat hyvät voidaan sitä lyhentää. (**ks. 6.3.1.**)

0 kk: Siirtymävaihe alkaa so. enää ei saa käyttää materiaaleja, jotka on kielletty näissä säännöissä. Tästä hetkestä alkaen tilaa hoidetaan näiden sääntöjen mukaan. Ensimmäisenä vuonna, laskien siirtymävaiheen alkamisen ajankohdasta, millään korjatulla sadolla ei ole sertifiointia.

12 kk siirtymävaiheen alusta; sadon, joka korjataan tästä alkaen voi merkitä ”siirtymävaiheessa *demeter* iin”.

24 kk siirtymävaiheen alusta; sadon, joka korjataan tästä alkaen voi myös merkitä ”siirtymävaiheessa *demeteriin*”.

36 kk ja pidempään siirtymävaiheen alusta; sadolle voidaan antaa “*demeter*” sertifiointi.

Esimerkki 1. Vilja:

Nyrkkisääntö: Kolmas sato saa Demeter-sertifioinnin.

Esimerkki 2. Maito:

Jos maitoa tai maitotuotteita aiotaan markkinoida (esim. oman tilan jatkojalosteet) “siirtymävaiheessa *demeter* iin”, vähintään kaksi kolmasosaa rehusta täytyy olla sertifioitu “siirtymävaiheessa *demeter* iin” tasoiseksi. Korkeintaan yksi kolmasosa rehuannoksesta saa tulla ensimmäisen vuoden siirtymävaihelohkolta.

Liite 7 Hyväksytyt poikkeukset (kohta)

Kohta No.	Kuvaus	Sivu
1	Tavanomaisen, peittaamattoman siemenen käyttö (TE)	6
2	Maan pitäminen mulloksella (DE)	10
3	Uudet kasvit tai tuotantomenetelmät (esim. uudet lannoitteet, kasvinsuojelu- ja hoitoaineet) (DI).....	11
4	Maatilalla ei ole eläimiä (Eläimet käyttävät karkearehun) (DE)	13
5	Eläinten kiinni pitäminen (TE)	14
6	Rakennusten muutos kestää pitempään kuin 5 vuotta (TE).....	14
7	Eläinten mahdollisuus ulkoiluun (TE)	14
8	Ulkotarhan puute karjalla (TE)	14
9	Nupoutus ja nopoutetut eläimet (DE).....	15
10	Puutteet siipikarjan ulkoilumahdollisuudessa tai vesilintujen pääsyssä avoimeen veteen (TE).....	16
11	Rajoitukset tuodun orgaanisen rehun suhteen (DE).....	17
12	Tuodut rehut (DE).....	16,17
13	Vierailevat eläimet (TE).....	18
14	Yhteislaitumet (TE).....	18
15	Tuotu karja -periaatteet (DE).....	20
16	Jalostusvasikoiden tuominen (DE).....	20
17	Tavanomaisten porsaiden tuominen (TE)	22
18	Tavanomaisten munituskanojen tuominen (TE, DE)	22
19	Tavanomaisen lihasiipikarjan tuominen (TE).....	23
20	Maatilan vaiheittainen siirtymävaihe (TE)	25
21	Tavanomaisten ja biodynaamisten kasvien rinnakkaisviljely: vain monivuotisille kasveille (TE).....	25
22	Pidennetty siirtymävaihe (enemmän kuin 5 vuotta)(DE).....	25
23	Perusrehujen tuonti (DE, TE).....	28

Kaikki poikkeukset vaativat luvan joko TE-keskuksen maaseutuosastolta (TE) (kun Demeter-ehdot eivät ylitä KTTK:n ohjeiden vaatimuksia), Demeter-tuotemerkkitoimikunnalta (DE) tai molemmilta, paitsi no 3, jossa lupa täytyy saada Demeter-liitolta (DI).

Liite 8 Siipikarjan minimi teurastusikä

Laji	Minimi-ikä (pv)
Kananpojilla	81
Salvukukot	150
Pekingin ankat	49
Myskisorsanaaraat	70
Myskisorsaurokset	84
Myskisorsa-ankoilla	92
Helmikanoilla	94
Kalkkunoilla ja paistiksi kasvatettavilla hanhilla	140

Liite 9 Eläinsuojien ja eläintenpidossa käytettävien ja laitteiden (esim. kalusto ja välineet) puhdistamisessa ja desinfiomisessa sallitut aineet

Kalium- ja natriumsaippua
Vesi ja vesihöyry
Kalkkimaito
Kalkki
Sammuttamaton kalkki
Natriumhypokloriitti (esim. nestemäinen valkaisuaine)
Natriumhydroksidi
Kaliumhydroksidi
Vetyperoksidi
Luontaiset kasviuutteet
Sitruuna-, peretikka-, muurahais-, maito-, oksaali- ja etikkahappo
Alkoholi
Typpihappo (Maitolaitteistot)
Fosforihappo (Maitolaitteistot)
Vedinten ja lypsyvälineiden puhdistus- ja desinfointiaineet
Natriumkarbonaatti